

Qualitative Studies (NWSAQs)
ISSN: 1308 724X
ID: 2017.12.4.E0034

Status : Original Study
Received: July 2017
Accepted: October 2017

Mehmet Turan

Firat University, mturan@firat.edu.tr, Elazığ-Turkey

Faysal Polat

The Head Master of Kalkan Primary School, faypol48@hotmail.com
Diyarbakır-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2017.12.4.E0034
ORCID ID	0000-0001-6963-4827

TÜRKİYE'DE ÖĞRENİM GÖREN YABANCI UYRUKLU İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin yabancı öğrencilerle ilgili karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla ilgili çözüm önerilerini sunmaktır. Araştırmanın çalışma grubu, Muğla ili Fethiye ilçesindeki Özel Ata İlköğretim Okulu ve Ölüdeniz İlköğretim Okulunda görev yapan 8 sınıf öğretmeni ve 7 branş öğretmeni olmak üzere toplam 15 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli olan veriler; öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerle ilgi ne tür sorunlarla karşılaşmaktadır ve bunların çözüm önerileri olmak üzere yapılandırılmış odak grup görüşme formu hazırlanmıştır. Veriler video ve ses kayıt yoluyla, görüşme ve odak grup görüşmesi şeklinde elde edilmiştir. Elde edilen veriler deşifre edilerek yazılı hale getirilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlemeleri bilgisayarda sosyal bilimlerde nitel araştırmalar için geliştirilen NVIVO8 programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Uyruklu Öğrenci, Türkçe Öğretimi, Ana Dil, Çok Kültürlü Eğitim, Muğla

PROBLEMS ENCOUNTERED BY THE FOREIGN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN TURKEY AND POSSIBLE SOLUTIONS FROM THE PERSPECTIVE OF TEACHERS

ABSTRACT

The aims of this study are twofold: firstly, to present the problems encountered by the foreign elementary school students in Turkey during education process and then to offer solutions to these problems. The study group involves a total of 15 teachers, namely 8 classroom teachers and 7 branch teachers, serving in Ata Private Elementary School and Ölüdeniz Elementary School located in Fethiye, Muğla. In order to ensure that the research achieves its goals, the types of problems teachers encounter during teaching process were identified and possible solutions were offered on which structured focus group interview forms were based. Data were obtained through interviews and focus group interview, which were video and audio recorded. The data were decoded and then converted to a Word file. The analysis of data was performed on computer using NVIVO8, a program developed for qualitative research in social sciences. Content analysis technique was employed in the analysis of data.

Keywords: Foreign Student, Turkish Teaching, Native Language, Multicultural Education, Muğla

How to Cite:

Turan, M. ve Polat, F., (2017). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu İlköğretim Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, **Qualitative Studies (NWSAQs)**, 12(4):31-60, DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.4.E0034.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği toplumsal değişimler, sosyal ilişkileri uluslararası boyutlara ulaştırmıştır. Bu değişimin etkisi son yıllarda ülkemizde de görülmektedir. Farklı kültürlerin bir arada yaşaması olan çok kültürlülük ve sevgi, saygı ve hoşgörüyü bünyesinde barındıran çok kültürlü eğitim ülkemizde de görülmektedir. Birçok medeniyeti, farklı din, ırk ve dili bir arada barındıran ülkemize son yıllarda yerleşme, ticaret, turizm, eğitim vb. amaçlarla farklı ülkelere insanlar gelmektedir. Başka bir topluma giren bireyin yetiştiği toplumun kültürü ile yerleştiği yerin kültürü arasındaki farklılıklardan dolayı bazı sorunlar yaşaması muhtemeldir. Kültürün en belirleyici etmenlerinden biri de dildir. Çok kültürlü ortamlarda birey hem kendi ana dili hem de toplum dilini geliştirmek durumundadır. Kendi ana dillerini konuşup geliştirme ve toplum dilini öğrenip geliştirmede ailenin okul ve toplumla olumlu ve etkili iletişime çok önemlidir.

Siyasal, ekonomik ve özellikle de teknolojik etmenlere bağlı olarak dünyada baş döndürücü gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler ülkeler, toplumlar ve bireyler üzerinde önemli etkiler bırakmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak küreselleşme, ulusallık, yerellik, ulusal kültür, kültürler arası yakınlaşma, çok kültürlülük, çok dillilik, uluslararası uyumlar, dinler arası hoşgörü ve benzeri gibi kavramlar sıkça tartışılmaya başlanmıştır (Polat, 2009:1). Küreselleşmenin etkisi son yıllarda ülkemizde de görülmektedir. 2000'li yıllardan itibaren ülkemize çeşitli amaçlarla gelen ve yerleşen yabancıların sayısındaki artış oranı bunu göstermektedir. Türkiye'ye yerleşen yabancıların kesin sayısını vermek zor olmakla birlikte bazı kurumların kayıtlarına bakılmaktadır.

Uşak'ın yerleşik yabancılarla ilgili bir araştırmasında, yerleşik yabancıların sayılarının belirlenmesinde vergi kayıtları, su ve elektrik aboneliği de hesaba katılarak belirlendiği belirtilmektedir. Bu durum kesin rakamların alınmasını sağlayamamakta, sadece genel bir bilgi vermektedir. Turistik ziyaret hariç, Türkiye'de ikamet izni verilen yabancılar tablosunda bakıldığında Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 01.03.2007 tarihli verilerine göre Türkiye'de "çalışan", "öğrenim gören" ve "muhtelif sebeplerle ikamet eden" 202.085 yabancı ikamet teskeresi ile oturmaktadır. Yabancıların en fazla tercih ettiği illerin başında 106.156 kişi ile İstanbul gelmektedir. İstanbul'u 16.772 kişi ile Bursa, 13.832 kişi ile Antalya ve 12.157 kişi ile Ankara takip etmektedir (Bahar ve Diğerleri, 2007).

Ülkemizin özellikle Antalya, Muğla, Fethiye, Marmaris, Göcek ve Ege'nin kıyı kesimlerinde çok sayıda yabancıların yerleşik olarak yaşadığı bilinmektedir. Özellikle Muğla ve ilçelerine yerleşenlerin çoğunluğu Britanyalıdır. Bu yabancılar Türk kültüründen etkilenmekte ve kendilerinin bilgi birikimlerinden de Türkler yararlanmaktadır. Yurdumuza yerleşen yabancıların da Almanya'ya yerleşen Türkler'in yaşadığı sorunlara benzer sorunlar yaşaması muhtemeldir.

Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler küreselleşmenin bir sonucu ortaya çıkan çok kültürlü ortamlarda dünyanın diğer ülkelerindeki yabancıların yaşadıkları sorunlara benzer sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu çalışmada, Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar öğretmen görüşleri doğrultusunda ve ilgili yurt içi ve yurt dışı literatür taranarak sorunların çözümü ile ilgili öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Modern toplumlarda, yetiştirilen bireylerin farklı kültürel gruplarla etkileşim içerisinde olmaları ve etkileşimlerinde olumlu tutumlar geliştirmeleri beklenmektedir. Bu nedenle, gelişmiş ülkeler eğitimle ilgili sorunlarına çözümler üretirken, çok kültürlü eğitim çalışmalarına da yer vermektedirler. Çok kültürlü eğitim, öğrencilerin farklı kültürleri hoş karşılamalarının sağlanması için, öğrenme ortamlarının farklılaştırılması üzerine odaklanmaktadır. Bunun için de öğretmenler, öğrencilerinin, kendi kültürleri dışındaki bireylerin değerlerine saygı duymalarını, farklı kültürlerle ilgili ön yargılarını ortadan kaldırmalarını ve farklılıkların insanlar için bir zenginlik olduğunu benimsemelerini sağlayacak öğrenme ortamları yaratmalıdırlar (Cirik, 2008:1). Dünya üzerindeki konumu bakımından çok sayıda medeniyete beşiklik eden Anadolu'muzda da son yıllarda küreselleşmenin beraberinde getirdiği bir takım yenilik ve değişiklikler görülmektedir. Bu değişikliklerden birisi son yıllarda farklı amaçlarla yurdumuza gelen yabancı uyruklu insan sayısındaki önemli artış oranıdır. Ülkemizin özellikle Akdeniz ve Ege bölgelerinde küreselleşmenin getirdiği çok kültürlülük fark edilmektedir. Dilleri, ırkları ve inançları farklı olan bu insanlar bizim toplumumuzun içerisinde yaşamakta ve bizim okullarda eğitim görmektedir. Bu durum beraberinde çok kültürlü bir yaşama biçimini meydana getirmektedir. Çok kültürlü ortamlarda bir de çok kültürlü eğitim durumu ortaya çıkmaktadır. Çok kültürlü ortamlarda bireysel farklılıklar göz önüne alınarak eğitim ortamlarının buna cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerin de dünyanın birçok yerinde yaşanan çok kültürlü ortamlarda karşılaşılan eğitim sorunlarına benzer sorunlar yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrencilerin ne tür sorunlar yaşadıklarını tespit etmek ve onların, öğretmenlerinin ve velilerinin bu sorunlara yönelik ne tür çözüm önerileri getirdiklerini belirlemek açısından önemlidir.

Bu olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) çalışmasının amacı, Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara öğretmen görüşleri doğrultusunda nasıl çözüm yolları geliştirildiğini keşfetmektir.

Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- Öğretmen görüşlerine göre yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara yönelik yapılan çalışmalar nelerdir ve çözüm önerileri nelerdir?

3. SAYILTILAR VE SINIRLILIKLAR (ASSUMPTIONS AND LIMITATIONS)

Çalışma aşağıda verilen sayıtlı ve sınırlılıklar kapsamında ele alınmıştır.

- Araştırma için geliştirilen veri toplama aracı, araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.
- Mülakata katılan öğretmenler konu ile ilgili görüşlerini hür iradeleri doğrultusunda özgürce yanıtlamışlardır. Aşağıda çalışmanın sınırlılıkları verilmiştir.
- Bu araştırma Muğla ilinde yer alan Fethiye Özel Ata İlköğretim Okulu ve Ölüdeniz İlköğretim Okullarıyla sınırlıdır.
- Bu okullarda görev yapan ve sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan toplam 15 öğretmenle sınırlıdır.

4. İLGİLİ LİTERATÜR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR (RELEVANT LITERATURE AND RESEARCHES)

4.1. Dil (Language)

İnsanoğlu varoluşundan günümüze duygu, düşünce ve isteklerini başkalarına iletmek için dil dediğimiz seslerden oluşmuş sistemi kullanmıştır. Dil, düşünce duygu ve isteklerin, bir topluma ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş dizgedir (Aksan, 2003:55).

Dilin tanımlarına bakıldığında dil ile ilgili çok sayıda tanımın olduğu bu tanımları daha da çoğaltmanın mümkün olduğu görülmektedir. Bu tanımlardan; dilin düşünce ürünü olduğu, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir iletişim aracı, kendine özgü kural ve dizgeleri olduğu, kültürü kuşaktan kuşağa aktaran yönünün ve bir toplumu millet yapan en önemli unsur olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca insan beynindeki özellikle iki alanın dil işlevleriyle yakından ve doğrudan ilişkili olduğu, bunların dil ediniminde de başat rol oynadığı klinik bulgularla belirlenmiş durumdadır (Solso, Maclin ve Maclin, 2009:384).

Dil eğitimin temel amacı, kişilerin düşünce ve iletişim becerilerini geliştirmektedir. Bütün ülkeler ana dili eğitimine önem vermektedir. Çünkü dil, bireyin kültürünün temel ögesidir ve insanları birbirine yaklaştıran en güçlü araçtır. Dili iyi bilme ve düzgün kullanma hem okul başarısı için hem de hayatta başarı kazanmak için çok önemlidir (Kavcar, 1998:253-260).

Dil, bir toplumun kültür yapısıyla iç içedir. Dil Kültüre etki edebileceği gibi, kültür de dilin gelişimine etki eder. Bu diyalektik bir süreç olarak devam eder. Dil, toplum oluştururken, yaşama biçimini oluştururken, eş zamanlı olarak, dilini de oluşturmaktadır. Aynı dili konuşan insanlar, aynı duyguları paylaşırlarsa daha kolay anlaşılır ve ortak bir düşünsel evren oluştururlar (Gülyüz, 2008:318). Öğrencilerin ana dilini doğru biçimde öğrenmeleri ve kullanmaları hem toplum dilini öğrenmelerine, hem aile çevresiyle yakın ilişki kurmalarına hem de kişilik gelişimlerine olumlu katkılar sağlamaktadır (Belet, 2009:1).

4.2. Yabancı Dil ve İkinci Dil (Foreign Language and Second Language)

Yaygın bir tanıma göre, insanların doğduğu ülkede konuşulmayan, ancak başka bir ulusun bireyleri ile iletişim kurmak için öğrenilmesi gereken dile yabancı dil diyoruz. İkinci dil ise ana dilden sonra gelen ve dünyanın herhangi bir ülkesinde, çeşitli insanlarla Lingua Franca olarak anlaşma aracı olarak öğrenilen dil olarak kabul edilmektedir (Ceyhan, 2007:71). Örneğin Türkiye’de yaşayan ve İngilizce öğrenen bir Türk için İngilizce yabancı iken; İngiltere’de yerleşmiş ve yaşamakta olan bir Türk için İngilizce yabancı dil değil, ikinci dildir. İki dillilik alan yazında ortaya konduğu gibi, ana dilinde eğitim ikinci dilin edinilmesinde çok önemli bir etkidir (Yağmur, 2009:224-225). Çocuklara ikinci dil öğretimi ve yabancı dil öğretim yaşı üzerine çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Haznedar, (2003:119) yabancı dil eğitiminin erken yaşlarda başlatılmasına yönelik temel nedenleri beş ana bölümde toplamıştır. Bunlar kısaca:

- Yabancı dil eğitimine başlama yaşının önemi
- Uygulamanın çocuğa bilişsel,
- Akademik ve
- Sosyal açılardan sağladığı yararlarıdır.

Çocuklar, yabancı dil ortamında bulunma süreleri arttıkça dilin kalan diğer alanlarında da yetişkinlerden daha iyi gelişme gösterebiliyorlar (Ağaçsapan, 2002:106).

4.3. Yabancılara Türkçe Öğretimi (Teaching Turkish to Foreigns)

Günümüz dünyasında yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da hızlı değişimler olmaktadır. Daha önce de değinildiği gibi bu hızlı değişim ve dönüşümde en önemli faktör küreselleşmeydi. Küreselleşmenin meydana getirdiği bu durum bir yabancı dil öğrenme ihtiyacı doğurmuştur. Ulusların bir birini etkilemesiyle ulusların dilleri de önem kazanmaktadır. Türkçenin yabancılara öğretilmesi hem Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin aday bir ülkesi olması, hem de bir dünya dili olan Türkçenin yabancılara yabancı dil olarak öğretilmesi büyük bir önem ve zorunluluk arz etmektedir. Günümüz Türkiye'sine bakıldığında her yıl milyonlarca turist ülkemizi ziyaret etmektedir. Ekonomik ve ticaret alanındaki hızlı büyüme ve gelişme hem yabancı bir dil öğrenmeyi, hem de dilimizi yabancılara öğretmeyi zorunlu kılmaktadır. Dünyadaki diğer insanlara dilimizi öğretmekle aynı zamanda kültürümüzü, sosyal yaşamımızı ve değerlerimizi de anlatmış ve tanıtmış oluruz.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin gerekliliği ile ilgili olarak; Avrupa'yla bütünleşme sürecinde Türkiye'ye ve Türkçeye olan ilgi giderek artmaktadır. Türkçeyi sadece Avrupa'da yaşayan Türk kökenli kişiler değil, Türkiye'de çalışmak isteyen, Türkiye'ye ilgi duyan herkes öğrenmek istemektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Avrupa Konseyinin geliştirdiği dil öğretimindeki ortak ölçütler yaklaşımı temele alınmalıdır. Bu amaçla, Türk dilinin işlevleri ve her dil işlevi için uygun tümce yapıları belirlenmelidir. Türkçe öğretimi ders kitapları, bu işlevleri kazandırıcı nitelikte hazırlanmalı, uluslararası ölçekte standart Türk dil testleri ile Türkçe Kelime Kullanım Sıklığı sözlüğü hazırlanması çalışmasına gidilmelidir. Bu çalışmalar, Millî Eğitim Bakanlığında, Üniversiteler, Türk Dil Kurumu ve TÖMER ile iş birliği içinde yürütülmelidir (Millî Eğitim Dergisi, 2005). Türkçe öğretimi TÖMER (Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi) dışında şu kurum, kuruluş ve merkezlerde yapılmaktadır. Türkiye Türkçesi, Türkçe öğretimi yapılan üniversite, enstitü ve akademilerde Türkçe Araştırmaları Programı, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dili ve Kültürü Merkezi, Türkçe Öğretim Merkezi, Türkçe Araştırmaları Merkezi, Türkçe Araştırmaları Bölümü, Türk Filolojisi Bölümü, Türkoloji Bölümü, Türkçe Bölümü ve Türk Dili Bölümü gibi değişik adlar altındaki bölüm ve merkezlerde öğretilmektedir. Büyükelçilik, dersane, vakıf ve diğer bazı merkezlerde de Türkiye Türkçesini öğretmek için belli aralıklarla ve talebe göre kurslar açılmaktadır (Dolunay, 2005:2).

İki kültürlülük, bireyin kendi kültürel kimliğini kaybetmeden iki kültür üzerinde de yetkinlik kazanmasıyla ortaya çıkan bir durumdur (Gül ve Kolb, 2009:138). 1960'lı yıllarda, İngilizce konuşulan ülkelerde, Avrupalı olmayan göçmenlerin kültürel ihtiyaçları bağlamında ortaya çıktı. Çok Kültürlülükten, kültürlerin çoğulculuğu veya çokluğu olarak söz edilebilir. Antropolog Franz Boas'a göre, kültür, 'toplum mensuplarının kendi dünyaları ve birbirleriyle baş etmek için kullandıkları nesilden nesile öğrenme yoluyla aktarılan paylaşılan inanç, değer, gelenek-görenek, davranış ve insan yapımı şeyler sistemini' tanımlamaktadır. Böylelikle, çok kültürlülükte, bir toplum içerisinde bir kültürler çeşitliliğinden söz edilmektedir (Ferguson, 2008:5).

Temel ve Yazıcı, (2003:495-505) İki dilli ve çok kültürlü ortamlarda yetişen çocuklar ile ilgili olarak İki dilli ve çok kültürlü ortamda yetişen çocuklar için benlik saygısının gelişimi son derece önemlidir. Çünkü kendi kültürel benliğini kazanan bireyler, yaşadıkları toplumun değerlerine de saygı duyarlar ve yaşadıkları toplumun değerleri ile uyum içinde yaşarlar. Sağlıklı gelişmiş bir

kültürel benlik, farklı kültürel değerlere sahip olan ortamlara uyum sağlamayı kolaylaştırır demektirler; ayrıca gelişmiş ülkeler eğitimle ilgili sorunlarını belirleyip çözümler üretirken, çok kültürlü eğitim çalışmalarına da yer vermektedirler. Bunun sonucu olarak da günümüz ulusal devletleri vatandaşlık kavramını, evrensel değerler çerçevesinde yeniden tanımlamak ve anlamlandırmak durumunda kalmaktadırlar (Cirik, 2008:27). Ancak yapılan bütün çalışmalar göstermektedir ki, iki dilli çocukların sağlıklı bir benlik gelişimi için yalnızca tek bir dili değil, her iki dili de çok iyi geliştirmeleri gerekmektedir. Bu nedenle çocuğun yaşadığı toplumda olumlu bir benlik kazanması, iki kültür arasında olumlu bir geçiş yapabilmesi ve kendi kökeni ile ruhsal sorunlar yaşamaması için iyi bir eğitim dilinin yanında iyi bir anadili eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır (Temel ve Yazıcı, 2003: 495-450).

5. YÖNTEM (METHOD)

Bu bölümde araştırmanın evreni ve örneklemini, veri toplama araçları ile araştırmada izlenen yol ve verilerin çözümlenmesi yer almaktadır.

5.1. Araştırmanın Modeli (The Model of Research)

Bu araştırmayla Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu ilköğretim öğrencilerinin karşılaştıkları sorunları öğretmen görüşleri doğrultusunda nasıl çözüm yolları geliştirildiğini tespit etmek ve çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın deseni olarak olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın deseni, araştırmanın yaklaşımını belirleyen ve çeşitli aşamalarının bu yaklaşım çerçevesinde tutarlı olmasına rehberlik eden bir strateji olarak tanımlanabilir. Olgubilim (fenomenolojik/Phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Ancak bu tanışıklık, olguları tam olarak anladığımız anlamına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2008:72).

Nitel araştırmaların verileri betimsel olup; süreç ve anlamla ilgilidir. Araştırmacı veri toplamada ve analizde birincil araçtır. Nitel araştırmalar, araştırma sırasında elde edilmiş verileri ya da bulguları inceleyerek hipotezlerini çürütmek ya da desteklemek için bir çaba içerisinde değildir. Aksine elde edilen verilerin sistemli ve planlı bir şekilde incelenmesi sonucunda tümevarım yöntemiyle, kuram üretme yoluna gidilir. İlk önce veriler incelenir, daha sonra bu incelemeyle birlikte araştırılan sosyal olguyu en iyi biçimde yansıtacak teori ortaya çıkarılır (Ekiz, 2003). Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen bu araştırmada, uygulama okulunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu bağlamda, okul seçiminde araştırmacı tarafından yabancı uyruklu öğrenci sayısının fazla olduğu iki ilköğretim okulunun seçilmesi temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu örneklem yöntemindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:112).

Ölçüt örneklem yönteminden yola çıkılarak yapılan bu araştırmanın çalışma grubu, Okulu’ndaki yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun bulunduğu Fethiye Özel Ata İlköğretim Okulu ve Ölüdeniz İlköğretim okullarında görev yapan ve sınıfında yabancı uyruklu

öğrenci bulunan sınıf ve branş öğretmenlerinden oluşmaktadır. Bu araştırmada Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını tespit etmek için öğretmen görüş ve önerileri doğrultusunda çözüm önerileri sunmak amaçlandığından önemli olan bunların konuyla ilgili rahat bir şekilde daha fazla konuşmalarını ve görüşlerini ifade etmelerini sağlamaktır. Bundan dolayı bu araştırmanın verileri görüşme türlerinden odak grup görüşmesi tekniği ile toplanmıştır. Bu amaçla öğretmenler için yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Böylece öğretmenler sınırlandırılmamış, ilgili oldukları konulara göre rahat bir şekilde konuşurularak elde edilmiştir.

5.2. Araştırmanın Çalışma Grubu (The Study Group of Research)

Araştırmanın çalışma grubunu, Muğla ili Fethiye ilçesindeki Özel Ata İlköğretim Okulu ve Ölüdeniz İlköğretim Okulu’nda görev yapan 8 sınıf ve 7 branş öğretmeni olmak üzere toplam 15 öğretmenden oluşmaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin yoğunluğu göz önünde bulundurularak araştırma için bu okulların seçilmesi uygun görülmüştür. Çalışma grubunu oluşturan öğretmen sayısı Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunu oluşturan öğretmen sayısı
(Table 1. The Number of teachers who constitute the working group)

Öğretmen Branş	Öğretmen Sayıları
Sınıf Öğretmeni	8
Türkçe	2
İngilizce	3
Sosyal Bilgiler	2
Toplam	15

5.3. Verilerin Toplanması (Data Collection)

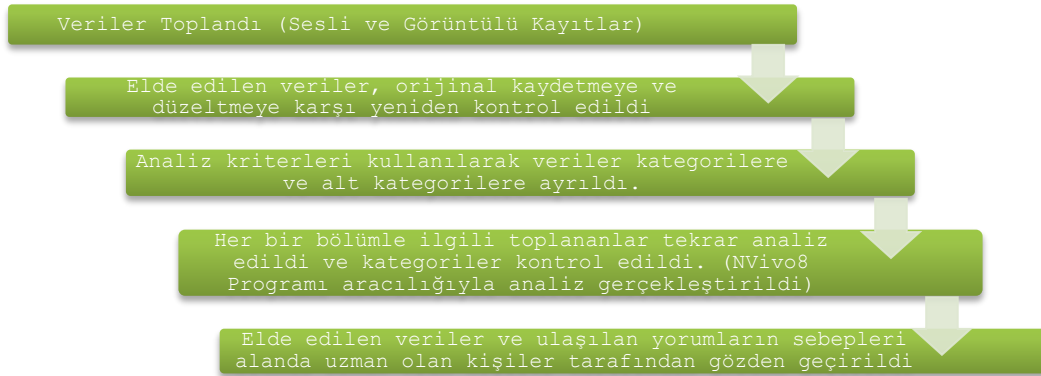
Araştırma verilerinin toplanması amacıyla kuramsal boyutun oluşturulması için konuyla ilgili alan yazın taranarak araştırma, makale, tez, kitap, dergi vb. incelenmiştir. Araştırmanın alt problemlerini yanıtlamak ve gerekli olan verileri toplamak için nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel veriler öğretmenlerle odak grup görüşmeleri yapılarak alınmıştır. Öğretmenlerle üç odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesi için öğretmen görüşlerini özgür bir şekilde belirtmeleri için araştırmanın amacı hakkında bilgilendirilmiş; görüşmenin içeriğinin sadece bazı bilim insanları ile paylaşılacağı, isimlerinin yayınlanmayacağı, bunun yerine kod isimlerinin kullanılacağı ve görüşmenin video ve ses kayıt cihazları ile kayıt altına alınacağı ve görüşmeden sonra yazılmasını istemedikleri konuşmaların yazılmayacağı hususunda etik izinleri alınmıştır. İzin sesli ve görüntülü olarak kayıt altına alınmıştır.

5.4. Görüşmelerin Yapılması (Making Interviews)

Araştırma için seçilecek okullar önceden ziyaret edilip yabancı uyruklu öğrenci potansiyeli tespit edilmiştir. Bu okullar seçildikten sonra gerekli araştırma izni alınmıştır. Okul yönetimleri ile görüşme yapılarak öğretmenler için uygun zaman ve mekan seçilmiş ve görüşmeler Fethiye’deki Özel Ata İlköğretim Okulu ve Ölüdeniz İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin tümü araştırmacılar tarafından ve birebir olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler esnasında ses ve video kaydı yapılmıştır. Görüşmelerde altmış dakika çekim yapabilen kasetler kullanılmıştır. Araştırma süresince yaklaşık dokuz saatlik kayıt elde edilmiş ve analiz edilmiştir.

5.5. Veri Toplama Araçları ve Analizi (Data Collection Tools and Analysis)

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırma yapılan okulda sınıfında yabancı uyruklu öğrenci olan öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu uzman görüşüne baş vurularak ve ilgili literatür taranarak hazırlanmıştır. Bu formda öğretmenlere üç soru sorulmuştur. Bu soruların ayrıca sondaları yer almıştır. Odak grup görüşmesi verileri video ve ses kayıt yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesinde, içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Video ve ses kayıt yoluyla elde edilen görüşme kayırları tekrar dinlenilip izlenilerek deşifre edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen ve deşifre edilen veriler, nitel veri analizi programı olan NVivo 8 ile nitel destekli veri analizi yapılmıştır. Geçerlilik ve güvenilirliğin sağlanması amacıyla görüşme kayıtları saklanmış ve kodlamalar üç araştırmacının analizi ve ortak görüşü sonucu oluşturulmuştur. Çözümlemeler NVivo 8 programında yer alan treenode bölümünde gerçekleştirilmektedir. Bu çözümlerinin sonucunda ortaya çıkan temalar aralarındaki bağları gösterir şekilde modellenmiş ve görselleştirilmiştir. Olgubilim araştırmalarında görüşmeler temel alınır. Bu amaçla verilerin kodlamalar yoluyla kavramlaştırılması ve temaların ortaya çıkarılması amaçlanır. Elde edilen sonuçlar betimsel bir anlatım şeklinde sunulur ve doğrudan alıntılara yer verilir. Bu çalışmada da betimsel bir anlatımla sunum yapılmış ve doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Temalarda gruplar elde edilen verilerin sunumunda öğretmen konuşmaları: T(Teacher), T1, T2, T3..., şeklinde kodlanarak verilmiştir. Araştırmacı ise, R(Researcher) şeklinde kodlanmıştır. Nitel araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği için (Twycross ve Shields'a, (2005) aktaran Yıldırım, (2010:87) göre aşağıdaki süreç izlenilmiştir.

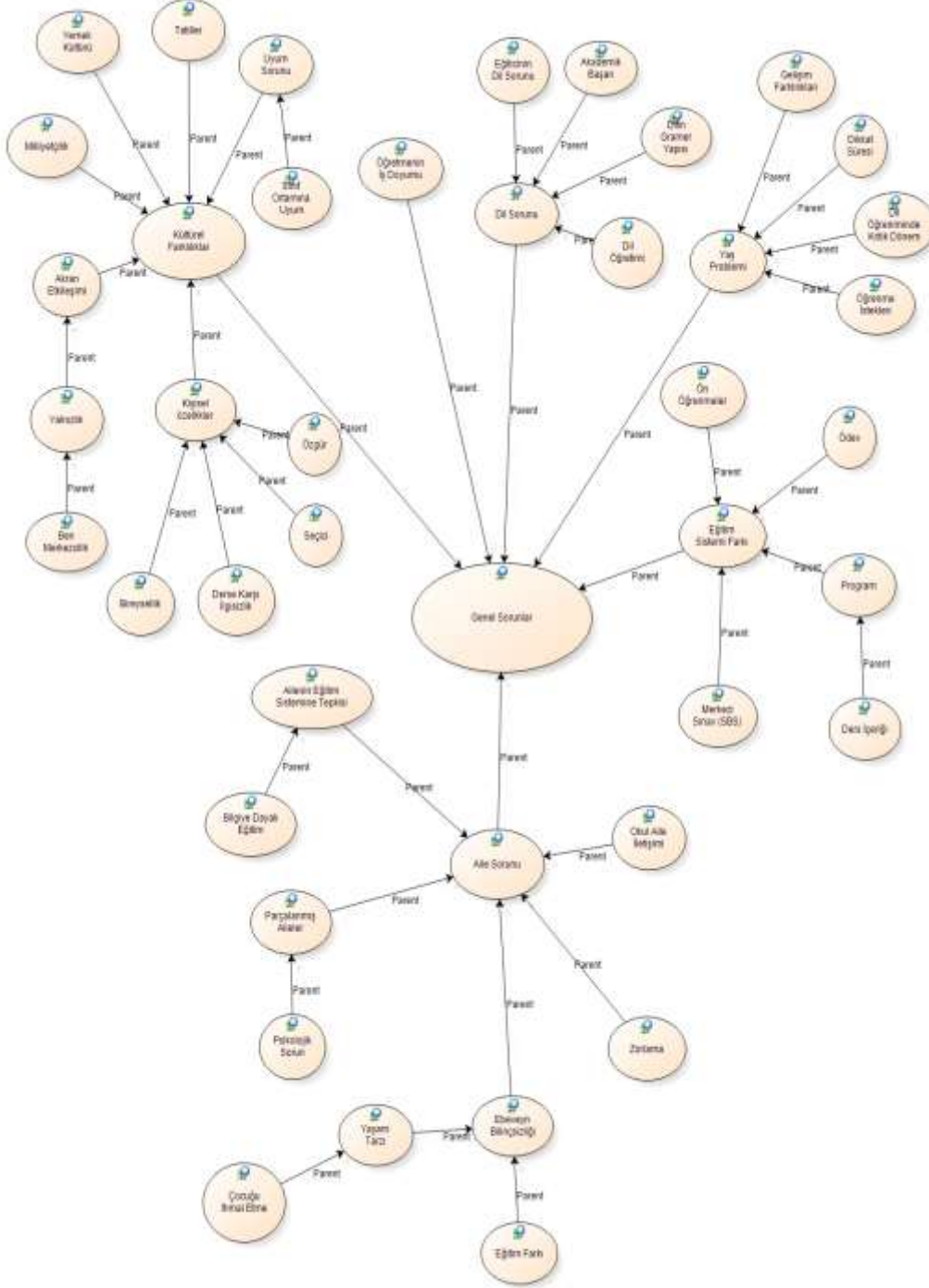
Şekil 1. Nitel araştırmalarda Geçerlik ve Güvenirliği Artırmada İzlenen Süreç (Aktaran Yıldırım'dan, (2010:87) uyarlanmıştır)
(Figure 1. The Process of Increasing Validity And Reliability In Qualitative Researches

6. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Bu bölümde kendileriyle odak grup görüşmesi yapılan öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgu ve yorumların sunulmasında araştırmanın temel amacı doğrultusunda ele alınan ve ulaşılabildiği kadar detaylı olarak sunulan veriler dikkate alınarak sunulmuştur.

6.1. Öğretmenlerin Yabancı Uyruklu Öğrencilerle İlgili Karşılaştıkları Genel Sorunlara İlişkin Bulgular (The Related Findings of General Problems That Teachers Faces About Foreign Students)

Bu bölümde öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili ne tür sorunlarla karşılaştıkları, NVİVO 8 programıyla içerik analizi yapılarak temalara ulaşılmış bu temalara ait bulgu ve yorumlar örnek konuşmalarla desteklenerek verilmiştir.

Şekil 2. Öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili karşılaştıkları sorunların tema ve alt temalar şeklinde gösterimi (Figure 2. Demonstration as themes and sub-themes the problems that teachers faced about foreign students)

Analiz sonucunda ulaşılan temalar ile ilgili verilen örnek konuşmalar odak grup görüşmelerinde öğretmen, öğrenci ve velilerin konuşmaları grup içerisinde konuşulan o temayla ilgili örnek konuşmalardır. Öğretmenler yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili ne tür sorunlarla karşılaştıklarıyla ilgili birinci soruya verdikleri cevaplara göre bu temalara ulaşılmıştır. Örnek konuşmalar ve şekillere dayanılarak bulgular ve yorumlar birlikte verilecektir. Şekil 2’de öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili karşılaştıkları genel sorunlar aşağıda verilmiştir. Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Bu sorunların yapılan analiz sonucunda; Aile Sorunu, Kültür Sorunu, Eğitim Farkı Sorunu, Dil Sorunu ve Yaş Sorunu gibi temaların oluştuğu görülmektedir. Araştırmanın bulguları ve örnek konuşmalar aşağıda verilmiştir.

6.1.1. Öğretmenlerin Eğitim Öğretim Sürecinde Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Aileleriyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular (Findings of Teachers' Relations to the Problems of the Foreign Students' Family in the Educational Process)

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin aileleriyle ilgili bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir. Öğretmenler aileyi genel sorunlardan birisi olarak görmektedirler. Bu temaya bakıldığında; Okul Aile İletişimi, Zorlama, Ebeveyn Bilinçsizliği, Eğitim Farkı, Yaşam Tarzı, Çocuğu İhmal Etme, Parçalanmış aileler, Psikolojik Sorunlar, Ailenin Eğitim Sistemine Tepkisi ve Bilgiye Dayalı Eğitim gibi alt temalarının oluştuğu görülmektedir. Bu temalarla ilgili bulgular ve yorumlar örnek konuşmalarla aşağıda verilmiştir.

- Teacher T3: Çocukların belki de aileleriyle ilişkili sorun olabilir. Genelde ayrılmış; anne baba birlikte olmayan çocuklar. Onlar bize çok sorun yaşattılar ve bizim Türk çocukları da onların bu karşı çıkmalarından açıkçası çok rahatsız oldular.
- T1: Aileler istemiyorlar. Zorla geldik diyorlar.
- T2: Mesela bende bir tane öğrenci var. Anne baba ayrıldıkları için Yurt dışına gitmek istiyor anne. Onu burada bağlayan bir şey kalmadı burada. Bu sefer çocuk benden kopamadı ve okuldan kopmadığı için beşinci sınıfı bitirene kadar bu okulda kalıyorlar. Çünkü küçük olduğu için burada okula başladı, buraya alıştı ve buradan gitmek istemiyor. Küçükler ile büyükler arasında da bir fark var.
- T3: Anne-baba çok önemli. Bir de bizde Ebeveynler arasında şöyle vardı. Anne baba ayrılmış, anne çocuklarını almış Türkiye’ye gelmiş. Anne Türkiye’deki ucuzluğu görünce; ucuz bir hayat onlara göre ve buradaki, Fethiye’deki hayat işte yaz hayatı olması, barlar, şunlar, bunlar anne tamamen, nadir de olsa kendini bu hayat bırakıyor. Çocuğu gece evde yalnız bırakıyor. Benim böyle birkaç öğrencim vardı. Çocuk saat onda okula geliyor. Yavrum nerde kaldın? diye sorduğumda: Annem gece bardan geldi, ben de uyuyamadım, ağladım. Annem gelince uyuyabildim.
- T4: Ya da mesela çocuğu gece kendisiyle birlikte bara götüren ebeveynler oldu.
- T10: Bir de bizde parçalanmış aile çocukları da var mesela. Anne İngiliz, baba İngiliz ama anne gelmiş baba İngiltere de kalmış. Anne bir Türk erkekle evlenmiş. Şimdi çocukların hem yaşadıkları yerden kopmuşlar hem de aile içi travmatik bir sürü olay yaşamışlar. Ee bu çocuk okuldan çıktığı zaman gideceği bir ev yok.

- T10: Bir de özellikle parçalanmış, anne ya da babadan her hangi birisi, Avrupa'da, kendi ülkesinde İngiltere, Almanya her neyse biri orda kalmışsa sorun daha da büyüyor tabii ki. Çocuk yani Türkiye'yi istemiyor, en ufak bir şeyde biraz üstüne gittiğiniz zaman "ben gidecem, ben gidecem" bu şeyi yapıyor yani.
- T8: Yani gene aynı şey. Yani parçalanmış aileler. Yani yok öyle. Çocuğu düşünmüyorlar ki okula gelsin. Öğretmene bir şey sorsun.
- T10: Yani işbirliği içinde olan da var, hiç olmayan da var. İşte o hiç olmayanlar kendi psikolojik sorunlarıyla uğraşmaktan ya da kendi hayatlarıyla ilgilenmekten çocuklarına çok zaman ayırmayan, ilgilenmeyen, yani bizdeki normal Türk anne ve babalarda olabildiği gibi ilgisiz aileler.
- T13: Annesi babası İngiliz. İnanılmaz başarılı. Türkçeyi iyi kullanıyor ve o sınıfta Türklerden daha başarılı. Genel kültürüyle, derse hakimiyetiyle, çalışmasıyla. Ama Matheu ile konuşuyoruz biz, "Seneye biz İngiltere'ye geri döneceğiz". Bu da bir sıkıntı. Hocamın dediği gibi. Annelerin babaların isteklerine göre çocuklar eğitimleri belli noktalarda kesintiye uğruyor. Bu sene buradalar, seneye İngiltere'deler, iki sene sonra tekrar buradalar.
- T4: İşte burada bir gruplama yapalım isterseniz. Anne baba ikisi de yabancı. Ebeveynlerden birisi Türk olan. Genelde baba Türk. Üçüncüsü annenin, evli değil anne. Anne tek başına kapmış gelmiş kocasından ayrılarak ve anne yabancı. Aslında böyle üç grup var. Örnek konuşmalar incelendiğinde öğretmenler özellikle parçalanmış aileleri, onların çocuklarıyla ve okula iletişimsizliklerini, çocuklarını ihmal etmelerini eğitim öğretim sürecini etkileyen önemli sorunlar olarak gördükleri görülmektedir. Öğretmenler kendi ülkesinden Türkiye'ye çocuğuyla gelen, burada evlenen ve çocuğunu ihmal eden velilerin çocuklarının bir travma geçirdiklerini bunların büyük sıkıntı oluşturduğunu belirtmişlerdir. Sağlıklı bir eğitim öğretim süreci ve öğrenci başarısı için okul aile arasındaki iletişim ve iş birliği çok önemlidir. Ayrıca bu bulguyla aile kurumunun önemi ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler ayrıca yabancı uyruklu öğrencileri üç bölümde tanımlamaktadırlar.
 - Anne babası ikisi de yabancı
 - Ebeveynlerden birisi Türk diğeri yabancı. Genelde baba Türk
 - Annenin, eşinden ayrılıp, çocuğunu alıp Türkiye'ye gelenler.Aslanargun ve arkadaşlarının (2007) yaptığı ve okula yönelik ilgi yetersizliklerinin sebeplerinin araştırıldığı bir çalışmada, aileler, ilgisizlik sebebi olarak eğitim düzeylerinden kaynaklanan yetersizlikleri ve bilgi gereksinimlerini ilk sırada belirtmişlerdir. Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ile birlikte aile içi huzursuzluklar, ailenin ait olduğu kültürel özellikler, aile üyelerinin eğitim durumu, ailenin okula karşı tutumu da çocukların okul başarısını etkileyen etmenlerdendir (Türkoğlu'ndan, (1994:45) aktaran Şah, 2010:4). Güney, (2009) ilköğretim okulu öğrencilerinin aile ortamları ile akademik başarıları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla 2007-2008 yıllarında İstanbul'un 10 ilçesi ve bu ilçelerin 10 ilköğretim okullarında yüksek lisans tez çalışması kapsamında yaptığı araştırmada, okul başarısızlığının en önemli nedeni olarak anne ve baba eğitimsizliği olarak bulunmuş, okulda başarı göstermeyen çocukların durumu çoğunlukla anne ve babasının sosyal durumunun yetersizliğinden kaynaklandığı belirlenmiş ve okulda öğrenciyi ilgilendiren bir problem olduğunda, başarılı öğrencilerin ailelerin

okula geldiği, başarısız ve orta başarı grubu öğrencilerin de okula gelen ailelerin azaldığı tespit edilmiştir.

Şah, (2010:17) eğitimde ailenin önemini şöyle belirtmektedir: Bir ülkenin geleceği olan öğrencilerin yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ancak sağlıklı okul aile işbirliği ile sağlanabilir. Eğitim, sadece okullarda gerçekleşen bir süreç değildir. Ailelerin de kaliteli bir eğitimin gerçekleşmesinde önemli rolü vardır. Aile, eğitim açısından okulun dışındaki en etkili çevredir. Aile, çocuğun eğitiminde tek başına önemli roller oynayabileceği gibi aynı zamanda eğitimi ile doğrudan ilgilenen önemli bir etkidir. Bu nedenle eğitim açısından okul ile aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemli ve zorunludur.

Turan ve Diğerleri, (2010:920) öğretmen ev ziyaretlerinin öğrenci, okul başarısına ve tutumuna ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan nitel bir araştırmada, yapılan aile ziyaretlerinin öğrencinin aile ortamında ve yakından tanınmasına, aile ve öğrenci kaynaklı sorunların çözümünde kolaylık sağladığı, kendisi ile ilgilenildiğini, sorunların çözümünde destek gördüğünü fark eden öğrencinin okula, derslere ve arkadaşlarına karşı olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.2. Öğretmenlerin, Kültür Farklılıkları İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular (Findings of Teachers' Relations to Cultural Differences)

Şekil 2'de Kültürel Farklılıklar temasına bakıldığında, Akran etkileşimi, Yalnızlık, Ben Merkezilik, Milliyetçilik, Yemek Kültürü, Tatiller, Uyum Sorunu ve Sınıf Ortamına Uyum alt temalarının oluştuğu görülmektedir. Öğretmenler yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel farklılıklardan dolayı bazı sorunlar yaşadıklarını söylemektedirler. Öğrencinin geldiği ülkedeki tatil dönemleri, dini tatiller farklı olduğundan dolayı öğrencilerin okula gelmediklerinden dolayı olumsuzluklar doğduğunu belirtmektedirler.

- T3: Bir kere Türk kültürünü ve eğitimini çok eleştirmeye yöneliklerdi. Yaptığımız sınavları, sınav sistemini, derslerimizin ağırlığını, hep öncelikle eğitim sistemimizi eleştirdiler. Önce bunu kabullenmediler. Sınıftaki disiplin, saygı anlayışına çok farklı bakıyorlardı. Onlar kendi ülkelerindeki gibi rahat davranmaya çalışıyorlardı.
- T10: Yani, Onların akşam hayat tarzları daha farklı, daha özgürler. Bizim geleneksel Türk ailesi, biz ne kadar turistik bir yerde yaşasak ta daha muhafazakar bir bakış açısı var.
- T1: Yabancı öğrenciler Noel'de mesela, 15 gün, 20 gün belki bir ay tam okulun ortasında mesela evlerin dönüyorlar.
- T5: Önemli bir konu başlığı bak. Noel'de en az üç hafta izin istiyorlar.
- T1: Rapor alıyor, uçak biletini getiriyor. Biz de izin vermek durumunda kalıyoruz. O da bizim derslerimizin aksaması yönünden bir sorun oluşturuyor. Bir problem bizim için. Mutlaka gidiyorlar ülkelerine. Kısa süre içinde değil iki haftalık, üç haftalık.
- T2: Benim sınıfımda dört tane yabancı uyruklu öğrenci var. Türk kültürüne özgü şeylerde zorlanabiliyorlar. Deyimler, atasözleri ya da bize ait olan bir yemek adında mesela. Ya da hayatlarında hiç duymadıkları isimler. Ama verdiğiniz zaman Türk öğrencilerden daha iyi alıyorlar.
- T3: Şimdi ilk yıllar bir de benim en çok dikkatimi çeken, yabancı çocuklar en çok kantinin önünde tost, ya da kuru gıdalar yiyorlardı ve öğlen yemeğine çıkarlarken biz olan işte kuru

fasülye, nohut, sebze yemeklerini öğğ!.. böğğ!..(iğrenme sesi). Burunlarını tıkıyorlardı. Fakat şimdi o kadar güzel yiyorlar ki..

- T5: Sınıf içinde yansıması var. İşte büyük sorunlardan biri noelde üç hafta izin ister mutlaka. Üç hafta bir çocuk sınıfta olmadığı zaman birinci sınıfta söz gelimi, arkasından da yarıyıl tatili geliyor.

Öğretmenler öğrencilerin uyumunu bir diğer sorun olarak görmektedirler. Ana sınıfı ve birinci sınıftan itibaren okula gelen öğrencilerin okuma yazma ve okula uyumda bir sıkıntı çekmediklerini, kısa sürede uyum gösterdiklerini ve okuma-yazmayı öğrendiklerini ancak; ara sınıflarda gelen öğrencilerin, okula ve sınıfa uyumda zorlandıkları. Yalnızlık çektiklerini belirtmektedirler. Bunun nedeni okul öncesi eğitim dönemi kritik öğrenme dönemine denk geldiğinden öğrencinin her iki dili birlikte öğrenmesinden kaynaklandığı ile açıklanabilir. Ara sınıflarda gelen öğrenciler ise kendi ana dil gelişim süreçlerini tamamladıkları ve iki dil arasındaki gramer farkından dolayı Türkçeyi öğrenmede sıkıntı çektikleri söylenebilir.

- T11: Özellikle 6. ve 7. sınıfta gelenler ya da sekizinci sınıflarda gelen çocuklarla ilgili uyum sorunu yaşıyoruz. Yalnız kalıyorlar. Eğer sınıfta başka yabancı bir çocuk varsa, başta sadece onunla arkadaşlık yapıyorlar. Konuşmak istemiyorlar, yalnız yapmaktan korkuyorlar.
- T10: Benim branşım sosyal bilgiler. Biz başlıyoruz şimdi yedinci sınıflarda mesela bütün Osmanlı Tarihi, ıslahatlar, ki eski sisteme göre program çok daha hafifletirildi yeni müfredat. Fakat yine de şöyle Osmanlıca- Türkçe, eski Türkçe kelimeler falan algılamakta çok çok zorlanıyorlar.
- T9: Daha benmerkezci oluyorlar. O yüzden de arkadaşlarıyla fazla arkadaşlıkları yok. Arkadaş sayısı az olmuş oluyor. Daha az arkadaşları var yabancı uyruklu öğrencilerimin. Seçicilik yapıyorlar. Daha bireysel davranıyorlar. Daha özgürler, istediklerini yapabiliyorlar,
- Öğretmenler bazı ailelerin kültürünü korumak ve topluma entegre olmak istemeyen ve milliyetçi ailelerin de uyumda sorun yarattıklarını belirtmektedirler. Bunun hem uyum hem de öğrencide başarısızlığa neden olduğu düşünülmektedir. İlgili örnek konuşmalar aşağıda verilmiştir.
- T10: Kültürünü korumak isteyenler var. Yani asimile olmak istemeyenler var.
- T7: Aşırı milliyetçiler var.
- T11: O yüzden de tepki başlıyor. Bizde ikinci kademe daha çok böyle yalnızlıklar, daha çok karşı çıkma. Mesela bizim Conar başta çok direndi öğrenmemekte. O kadar direniyor ki. Hiç katılmıyor etmiyor.,
- T14: Kız erkek ilişkileri.
- T15: Evet. Kız ilişkileri mesela. Kız aşık oluyor. E biz ona "Aşık olma", diyoruz. Bizde yasaktır yani. Bizim değer yargılarımız göre öyle bir ilişki yasaktır. "Sen aşık olamazsın" diyoruz. Bu çocuk diyor "Ben İngiltere'de aşık olabiliyorum" diyor. Ve bu en doğal hakkım diyor.
- T15: Öğrenci ne yapıyor, öğrenci seni dikkate almıyor. Çünkü sen onun yaşantısını sınırlıyorsun. Sana saygısı azalıyor. Seninle ilişkilerini sınırlıyor. İletişime kapatıyor kendini.
- T15: Gelişimleri, kendine öz güven duyguları çok daha fazla. Özellikle

- T13: Mesela teşekkür etme duygusu çok gelişmiş. Özür dileme, çok gelişmiş. Ama bizim toplumda bu yok mesela.

Farklı bir kültüre girildiğinde öğrencide yalnızlık, uyum sorunu, içine kapanma durumları görülebilir. Bu durumda aile ve okulun, öğrencilerin okula ve topluma uyum sürecini hızlandırma, kendilerini rahat ifade etmelerini sağlama ve oluşan psikolojik durumlarına karşı işbirliği içinde olmaları gerekir. Burada iş büyük oranda okula düşmektedir. Öğrencilerin durumlarını yerinde görmek, aile yapısını öğrenmek ve yabancı uyruklu öğrencilerin Türk öğrencilerle kaynaşmasını sağlamak için çok çeşitli etkinliklerin yapılması sorunların çözümünde etkili olabilir. Öğrencilerin topluma uyumu ile ilgili çalışmaların yapılarak sağlıklı bireylerin topluma kazandırılması gerekmektedir.

6.1.3. Öğretmenlerin, Eğitim Sistemi Farkı İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular (Findings of Teachers' Relations to the Problems of the Educational System)

Şekil 2'de Eğitim Sistemi Farkı temasında Ön Öğrenmeler, Ödev, Program, Merkezi Sınav, Ders İçeriği gibi alt temaların olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerin ön öğrenmeleri, yani geldikleri ülkede öğrendiklerinin eğitim sisteminde uygulanan yoğun programdan dolayı ileriye ket vurduğunu, öğrencilerin bundan dolayı öğrenmeden kaçtığını söylemekte. Özellikle büyük öğrenciler için travmatik bir durum olduğu söylenmekte. Bu öğrencinin geldiği ülkedeki eğitim uygulamalarının daha öğrenci merkezli ve etkinliğe dayalı olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Yapılan merkezi sınavların ve verilen ödevlerin öğrencileri çok olumsuz etkilediğini belirtmektedirler. Bu durumu da, öğrencilerin kendi ülkelerinde bu tür sınavların ve fazla ödevin olmayışına bağlamaktadırlar. Merkezi sınav ve ödevle ilgili sorunlarla ilgili olarak görülen sorunlar ülkemizde yapılandırıcı yaklaşımla hazırlanan ve öğrenci merkezli öğrenmeleri destekleyen yeni programın öğrenciyi değerlendirmesi sadece sınavla olmadığı halde, öğrenci başarısının hala sınavla ölçüldüğü söylenebilir.

Halbuki yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencinin eriştiği düzeyi göz önüne alınır. Yani süreç değerlendirmedir. Tarih dersinin yabancı uyruklu öğrenciler açısından soyut kaldığı, öğrencinin kendi tarihini de öğrenmek istediği söylenmekte ve daha evrensel programlar yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu durum ülkemizdeki sosyal bilgiler dersi içindeki tarih dersinin ezbere dayalı öğretiminden kaynaklanıyor olabilir. Bu durum çok sayıda medeniyete ve tarihi mirasa ev sahipliği yapan yurdumuzun tarihine dokunmadan öğretmeye çalışmamızdan kaynaklandığı söylenebilir. Evrensel değerlere gelince; 2005'te değişen programda evrensel değerlere önem verilen kazanım sayısında artış olduğu görülmektedir. Bunların daha da artırılması, hem farklı kültürden gelen öğrencilere hem de Türk öğrencilere Türk tarihi ve tarih olayları, öğrencilerin olayların geçtiği yerlere götürülmesi suretiyle tarihi daha somut öğrenmeleri sağlanabilir. Dünya tarihine de daha geniş yer verilebilir.

- T4: Bence büyükler için bir travma oluyor. Çünkü eğitim sistemi çok farklı.
- T12: Zaten bir çocuğun ana dilini anne karnında öğrendiği söyleniyor. Yani onların işi de çok zor. İşte tedbir almak gerek. Yani biz bunlara kapımızı açtıysak ülke olarak almamız gerekiyor eğitimde. Mesela hocam Tarih dersi (Sosyal Bilgiler öğretmenine yönelik söyledi). Adamın tarihi değil ki.

- T15: Mesela bir İnkılap Tarihi işlerken çocuk işte, yakın Türk Tarih'ini incelerken çocuk için çok zor. Yani diyorsunuz ki vatanımız, toprağımız. Ama o çocuk diyor ki değil.
- T15: Sahiplenme duygusu gelişmiyor çocukta. O da etkiler bence mesela. Kendi tarihini, ya da tarih biraz daha evrensel olsa. İşlediğimiz tarih konuları biraz daha evrensel olsa bence daha başarılı olur.
- T11: Maalesef bunu sadece onlara değil kendi çocuklarımıza da yapıyoruz. Bu nedenle çocukların uyumdaki bir zorlanma nedeni de bunun olduğunu düşünüyorum. Evet, sistem ağır çok şey bekliyoruz biz. O yüzden kaçıyorlar. Öğrenmekten kaçıyorlar. Daha zor öğreniyorlar.
- T8: Biraz onlara soyut kalıyor. Yani Türklere de anlatırken. İşte belediye başkanının üstünde işte şu vardır. Başbakanın üstünde cumhurbaşkanı vardır. Başbakanı, şu seçer, cumhurbaşkanını şu seçer, falan filan. Bizim çocuklarda da orta düzeydeki çocuklarda da anlaşılması zor bir konuyu yabancı öğrenciler de anlamıyor. En çok zorlandıkları ders Sosyal Bilgiler olarak kalıyor. Fen'i çok seviyorlar. Matematiğe bayılıyorlar. Türkçeyi de siz düzgün ve uygun anlatabilirsanız, Türkçeyi alıyorlar zaten.
- T8: Onlarda hiç ödev yok mesela. Onlar çantayı burada bırakıp gidiyor eve. Evet ben bu özgürlükçü eğitimi kabul ediyorum, yenilikçi eğitimi. Fakat bu çocuk 8. sınıfta kendisini zorlayan ve hayatını, hayatı için önemli bir sınava girecekse yavaş yavaş bazı sorumlulukları birinci sınıftan itibaren bence almalı.
- T8: Evet ama büyük sınıfta kesinlikle o çocuklarla ilgili en ufak bir disiplin sorunu, en ufak bir şey yaşamıyorsunuz. Tek sıkıntımız ödev oluyor.

Öğretmenler programın yoğunluğunu da sorun olarak görmekteler. Programı yetiştirememekten yakınıyorlar. Aslında eski programdaki çok sayıda konu yeni programda üst kademelere kaydırılmıştır. Bu durumun nedeni daha dördüncü sınıftan itibaren sadece soru çözme, bilgi ağırlıklı sınav şeklinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğretmenlerin örnek konuşmalarına bakıldığında sınav, sürekli etüt, soru çözümleri gibi çalışmalardan programı yetiştiremedikleri anlaşılmaktadır.

- T9: Çok yükleme yapıyoruz.
- T11: Ve çocukları hep bir elden mutsuz etmek için ne mümkünse yapıyoruz. Haliyle yoğun bir program, artı etüt dersleri, yani sürekli bir koşturmaca halinde işliyoruz.
- T14: Ya bir de bizim öğrencilerimiz sekizinci sınıftan sonra mesela ÖSS'ye giriyorlar. Bunlar girseler de bir şey yapamayacaklarını bildikleri için girmiyorlar. Ee amaçları ne?

6.1.4. Öğretmenlerin, Dil Sorunu İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular (Findings of Teachers' Relations to Language Problems)

Şekil 2'deki Dil Sorunu temasına bakıldığında; Eğiticinin Dil Sorunu, Akademik Başarı, Dilin Gramer yapısı ve Dil Öğretimi gibi alt temaların oluştuğu görülmektedir. Öğretmenler öğrenmede, iletişimde, uyumda çok önemli rol oynayan dil konusunda; öğrencilerin dil sorunundan dolayı veya Türkçeye hakim olamadıklarından dolayı anlama, uyum, iletişim, kendini ifade konularında sıkıntı çektiklerini söylemektedirler. Yıldız ve Diğerleri, (2008:16) dilin önemine ilişkin; "Dil olmadan her şey karanlıktır." Tabiriyle de dili düşüncenin bir feneri olarak düşünebiliriz. Çünkü dil, düşüncenin sese

aktarılmış şeklidir. Daha önce de değinildiği gibi insanı diğer varlıklardan ayıran dildir; dilin farkı ise düşünceyi geliştirmesinden kaynaklanmaktadır. Dil insanların düşüncelerinden doğmuş; doğduktan sonra da düşüncelerin yaratıcısı olmuştur. Bilgilerimizi, öğrenmemizi, başkalarının düşüncelerini dil yoluyla elde ederiz. Kendi düşüncelerimiz de kafamızın içinde dilin yardımıyla oluşur, olgunlaşır. Sanki içimizden konuşarak, sessiz bir dil kullanarak düşünür, yeni yeni düşüncelere ulaşırız. Dil öğrenmede, iletişimde ve birçok alanda sihirli bir anahtardır. Bu durumun, Türkçe öğretiminin yetersizliğinden kaynaklandığı söylenebilir. Günümüzde yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmaların arttığı fakat bu anlamda yeterli olmadığı söylenebilir. Durak, (2006:124) tarafından Londra'da bulunan Elizabeth Garreth Anderson adlı, dil alanında uzmanlaşmış bir okulda Türkçe dersi gören öğrencilere 14 soruluk bir anket uygulanmış. Anket bulgularına göre: Öğrenciler Türkçenin en çok dilbilgisi yazma ve okuma alanlarında zorlanmaktadır. Bu durumun ana nedeni, öğrencilerin okuma yazmayı İngilizce temelinde öğrenmeleri ve Türkçe ile akademik anlamda en erken 7. sınıfta karşılaşmaları olabileceği; telaffuz ve cümle yapısı açısından Türkçenin İngilizceden çok farklı yapıda olmasından kaynaklandığı belirtilmiştir. Öğrencilerin, Türkçeyi gerekli görmeleri ve ders olarak seçmelerindeki en temel etken, çevrelerinde Türkçe iletişim kuracakları insanların bulunması ve Türkçeyi tatilde Türkiye'ye gittiklerinde kullanıyor olmaları olarak bulunmuştur.

Yukarıdaki durum yurdumuzdaki yabancı uyruklu öğrencilerin dil sorunlarıyla karşılaştırıldığında paralellik göstermektedir. İki dilin farklı dil grubundan olması dili öğrenmeyi güçleştirir. İngilizce ile Türkçe farklı dil grubunda yer almaktadır ve gramer yapısı farklıdır. Bu Türkçe öğrenmeyi güçleştirir. Yabancı uyruklu öğrencilerden ana sınıfından itibaren Türkiye'deki okullara giden öğrencilerde dil anlamında sorunun olmayışı; ama ara sınıflarda gelen öğrencilerin dil sorunu yaşamaları kendi ana dillerinin tam olarak yerleşmesi ve kritik dil evresinden sonraki dil öğrenmeleri Tarcan'ın, (2004) açıkladığı olumsuz transfer ve Senemoğlu'nun, (2007) açıkladığı ileriye ket vurmaya açıklanabilir. Senemoğlu ileriye ket vurmaya; önce verilen bilgi, sonra öğrenilen bilgiyi engellemekte, öğrenmeyi ve geri getirmeyi zorlaştırdığı şeklinde açıklamaktadır. Yabancı uyruklu öğrenciler de kendi dillerini kullanmayı tercih etmeleri bir başka benzer bulgudur. Öğretmenler bu öğrencilere biraz daha fazla İngilizce ders verilebileceğini söylemektedirler. Öğretmenlerin öğrenciyle ve aile ile iletişimi için yabancı dil bilmesi birçok sorunu çözmeye yardımcı olabilir. Zira sorunu bilmeyen, anlamayan öğretmen sağlıklı çözüm de geliştiremez. Bu durumun sonucu olarak yeterli verimi alamayan öğretmende de mesleki doyum zayıflayabilir.

- T5: Yani hiçbir Türkçe becerileri dile hakimiyetleri yoktu.
- T6: Daha önceki yıllarda Türkçe bilmeden gelen öğrencilerimiz vardı. Charles vardı. Öğrencilerimin arasında bir önceki dönemde Charles vardı. Aile içinde kendi sorunları olan bir çocuktü. Ama çocuk kendisi yapı olarak, kişilik olarak çok farklı bir çocuktü. O nedenle çok kısa sürede Türkçeyi öğrendi. Dört ay içerisinde Türkçeyi öğrendi. Arkadaşlarıyla gayet güzel uyum sağladı. Bunu Charles için söylüyorum. Ama Harry ile çok büyük problemler yaşadım. Babası da yoktu burada. Sadece anneyle kalıyordu
- T1: Bazı harfleri büyüseler bile hala karıştırıyorlar. Mesela "Cumhuriyet Çok Yaşa"yı "Kumhuriyet Çok Yaşa" şeklinde söyleyebiliyorlar. C harfini K olarak okuyorlar. Bazı harflerde hala hata yapabiliyorlar.

- T5: Yabancı uyruklu bir öğrencinin bir Türk okuluna devam etmesi halinde akademik başarı sağlayacaksa bu çocuğun ilk önce dil yeterliliğini en kısa zamanda kazanması lazım.
- T11: Dilimizi daha zor öğreniyorlar. Benim hala 7. 8. sınıfta öğrencilerim var. Rus var, İngiliz var. Kendi dillerindeki kitapları okuyorlar.
- T13: Üçüncü gruptaki öğrenciler daha ciddi sıkıntı. Özellikle Sosyal Bilgiler dersi sözel bir ders. İşte İnkılap Tarihi içine giriyor, Tarih var, Coğrafya var. Vatandaşlık var. Böyle de olunca çocuğun bazı kelimeleri, kavramları anlaması, yorumlaması da çok zor oluyor.
- T15: Mesela İngilizceyi daha iyi anlıyor çocuk. İngilizce konuştuğu zaman daha çok hoşuna gidiyor. Çünkü anne bebekliğinden beri onunla öyle bir iletişime girdiği için yani çocukta öyle bir duygu şeyi var. Yani onun için İngilizceyi ağırlıklı olarak o tür çocuklarda yapılabilir mesela. İngilizce eğitim biraz daha farklı olabilir. Bu tarz bölgelerde İngilizce eğitimi biraz daha fazla olabilir. İngilizce anlatılabilir bazı şeyler.
- T11: Yabancı öğrenciler, yabancı öğrencilerle arkadaşlık ediyor. Bu da tabii onların diğer öğrencilerle uyum sorununu ortaya çıkarıyor.
- T13: Tabii. Türkçe öğrenme daha zorlaşıyor. Dile hakimiyet zorlaşıyor. Ve Sosyal Bilgiler dersinde çok ciddi sıkıntılar yaşıyorum.

6.1.5. Öğretmenlerin, Farklı Yaş Grubundaki Öğrencilerle İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular (Findings of The Teachers About The Problems of The Students-At Different Age Groups)

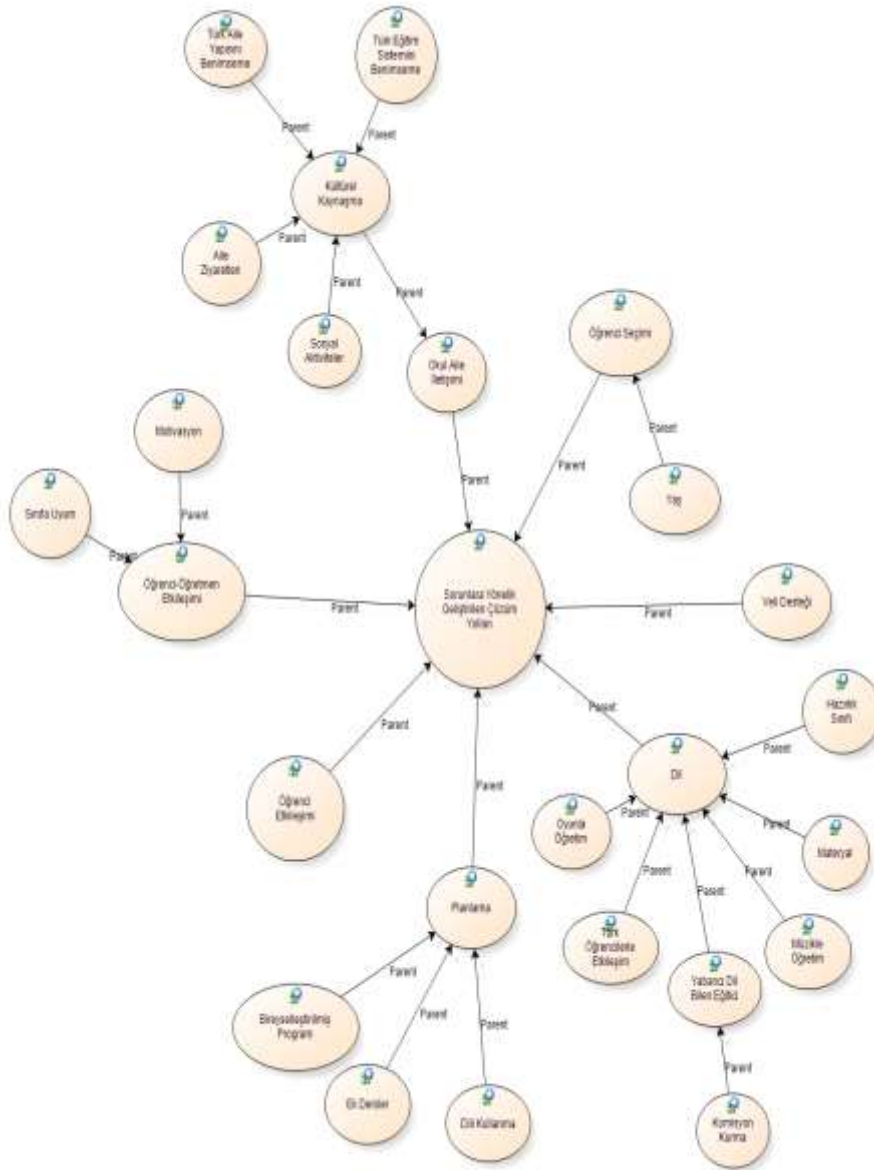
Şekil 2'de Yaş Sorunu teması incelendiğinde: Gelişim Farklılıkları, Dikkat süresi, Dil Öğreniminde Kritik Dönem ve Öğrenme İstekleri alt temalarının olduğu görülmektedir. Öğretmenler okula gelen öğrencilerin gelişim farklılıklarından dolayı ve ara sınıflarda gelen öğrencilerin sorun oluşturdıklarını belirtmektedirler. Bu durum dil öğrenimindeki yaş dönemiyle açıklanabilir. Dil öğreniminde öğrencinin gelişim farklılığı ve kritik dil öğrenme dönemleri çok önemlidir. Bu durumu Ağaçasapan'ın, (2002:105), Haznedar'ın, (2003:120) ilgili çalışmaları ve OECD'nin 2007 raporunda belirtilen kritik dil öğrenme yaşı ile ilgili tanım ve çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Küçük yaşlarda ülkemizde eğitim öğretime başlayan öğrencilerde dil sorunun olmayışı; ara sınıflarda gelen öğrencilerde ise dil sorunun olması bu kritik dönem ile ilgilidir. Bu durum ile ilgili yapılan çalışmalar bir önceki bulguda verilmiştir.

- T4: Bir kere küçük yaştaki öğrencilerle ilgili çok sorun yaşamadık. Çünkü kısa bir süre içinde hemen bir yıl içerisinde dili öğrendiler. Hatta birkaç ay içerisinde. Ama büyük öğrencilerle ilgili çok ciddi sorunlar yaşadık. Ve hatta daha sonra şöyle bir karar aldık. Mesela altıncı sınıfta geliyorsa öğrenci, o öğrenciyi almıyorum diye bir karar bile aldık. İlk 1-2-3-4 ve 5. sınıfta çok sorun yaşamadık.
- T4: Ben şimdi birde şeyi söyleyeceğim. Büyük yaşta gelen çocuklar çok kendi istemleriyle gelmiş değillerdi. Hani ailenin zoruyla.
- T2: büyük sınıftakiler pek istekli gelmiyor diye. Mesela bende bir tane öğrenci var. Anne baba ayrıldıkları için Yurt dışına gitmek istiyor anne.

- T3: Büyükler için bir travma oluyor.
- T13: Yani hepsini tabi iç içe koymak doğru olmaz ama en azından yaşları yakın olanlar için yapılabilir. İkinci kademe için farklı bir uygulama olur, 1-2-3'ler için farklı bir uygulama, dört beşler için farklı bir uygulama yapılabilir.

6.2. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarına İlişkin Bulgular (The Related Findings Concerned With The Solution Ways Created By Teachers)

Bu bölümde öğretmenlere sorulan bu soruların çözümüne yönelik yapılan çalışmalarla ilgili soruların soruya verilen cevaplar doğrultusunda ulaşılan bulgular verilmiştir. Şekil 3'de öğretmenlerin sorunların çözümüne yönelik yapılan çalışmaların şekil ile gösterimi ve örnek konuşmalar verilmiştir. Bulgular öğretmenlerin örnek konuşmalarına dayanılarak verilmiştir.

Şekil 3. Öğretmenlerin sorunların çözümüne yönelik geliştirilen çözüm yollarına ilişkin bulguların gösterimi
(Figure 3. The display of findings concerned with the solution ways by teachers)

6.2.1. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Planlamaya İlişkin Bulgular (Findings about Planning one of the Solutions Teachers have Developed for the Solution of the Problems)

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaştıkları sorunlara yönelik bazı çözüm yolları geliştirdikleri görülmektedir. Bu geliştirilen çözüm yolları altı ana tema ve bunların alt temalarından oluşmaktadır. 1. Tema: Planlama ana teması ve onun alt temaları; Bireyselleştirilmiş Program, Ek dersler, Dili Kullanmadır. 2. Tema: Veli Desteği. 3. Tema: Dil teması ve alt temaları; Oyunla Öğretim, Türk Öğrencilerle Etkileşim, Yabancı Dil Bilen Eğitici, Komisyon Kurma, Müzikle Öğretim, Materyal, Hazırlık Sınıfıdır. Öğrenci Seçimi, Öğrenci-Öğretmen Etkileşimidir. 4. Tema: Öğrenci seçimi ve alt teması; Yaştır. 5. Tema Okula Aile Teması ve alt temaları; Kültürel Kaynaşma, Sosyal aktiviteler, Aile Ziyaretleri, Türk Aile Yapısının Benimsenmesi ve Türk Eğitim Sisteminin Benimsenmesidir. 6. Tema ise Öğrenci- Öğretmen İletişimidir. Bu temanın alt temaları da Motivasyon ve Sınıfa Uyum olduğu görülmektedir. Öğretmenler ve okul yurt dışından gelen öğrencilere yönelik bir planlama yapmışlardır. Bu planlamada öğrenciye göre bireysel programlar yaptıkları, boş zamanlarında dil öğretimi yaptıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciye göre bireyselleştirilmiş program yapılması olumlu ve etkili olduğu söylenebilir. Yeni programda da öğrenen merkezli ve bireysel programlara yer vermektedir. Dil öğretimi için farklı yaş gruplarından öğrenciler bir araya getirilerek Türkçe öğretimi yapılmıştır. Türkçe öğretimiyle ilgili ek dersler vermişlerdir. Çakır, (2003:52) çok kültürlü ortamlarda dil öğrenimiyle ilgili olarak: İki dilli ve tek dilli yetişen çocuklar üzerinde yapılan karşılaştırmalı araştırmalarda iki dilli çocukların tek dilli yetişen çocuklara göre uyum açısından dilsel, sosyal ve psikolojik olarak daha önde oldukları tespit edildiğini belirtmiştir.

Dil öğretiminde aynı yaş grubuna dil öğretimine biraz ters düşse de Türkçeyi temel düzeyde iletişim aracı olarak kullanma adına önemlidir. Bununla ilgili örnek konuşmalar aşağıda verilmiştir.

- T6: Bunlara sürekli Türkçe çalışma yapıldı. Yurt dışından gelen öğrenciler için özellikle İngilizce branşı öğretmenlerimiz ve dil bilen arkadaşlarımız sürekli o öğrencilerle biz Türkçe dersi yaparken, onlar Türkçe öğretmek için uğraşıyordu. Programlar ona göre ayarlandı zaten.
- T4: Yani bu öğrenciler için biz özel program yapıyorduk. Örnek Sharlottelar ve Kayly için özel bir program, Pazartesi örneğin birinci saat, Çarşamba günü üçüncü saat örneğin bir öğretmenle ders görüyorlardı. Salı günü başka bir öğretmenle Türkçe görüyorlardı. Özel program yaptık her biri için. Yani bireysel program yaptık.
- T10: Ders anlatıyoruz bir yerde. O çocuk zil çalıp bu kapıdan çıktığı andan itibaren yine tamamen kendi dilinin hakim olduğu, kendi dilinin yaşadığı, Türkçenin girmediği bir ortama giriyor. İnternete giriyor işte İngilizce her türlü şey.
- T15: Bizde mesela dersleri işlerken mesela şimdi mesela birinci sınıfta var. Biraz daha somuta indirmeye çalışıyoruz. Yani çocuğun Türkçe de anlamadığı kelimeleri, dil sorununu somutlaştırarak çözmeye çalışıyoruz.

6.2.2. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Veli Desteğine İlişkin Bulgular (Findings related to Parent Support, one of the Solutions Teachers have Developed to Solve the Problems)

Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde yaptıkları bir çalışma da veli desteği ile ilgilidir. Öğretmenler sorunla karşılaştıklarında veli ile iletişime geçerek desteğine başvurmuşlardır. Eğitim öğretim sürecinde velinin desteği çok önemlidir. Veli eğitim öğretim süreci içine dahil edilmesi sorunların çözümünde daha etkili olmaktadır. Beydoğan, (2006:77) aile, okul kaynaşması çocuğun eğitiminde, çocuğun eğitim ortamının iyileşmesinde, öğretmenin moralinin yükselmesinde, öğrenci performansının artmasında, öğrencilerde olumlu tutum ve tavırların gelişmesinde, velilerin öğretmene karşı olumlu tutum geliştirmelerinde önemli olduğu söylemektedir.

- T5: Çocuğun lisan yetersizliği diye bir şey söz konusu değil. Yani o hem Türk vatandaşı, sadece anne babadan biri yabancı, burada iş sahibi.
- T7: Ben bir de sorun yaşamayışımı şuna bağlıyorum. Benim velilerim Türk eğitim sistemini benimsedikleri için, saat dokuzda yatırıyor çocuklarını. Altıda kaldırıp ödevlerini yaptırıyorlardı. Altıda kalkıyor, ödevini yaptırıyor çocuğun. Neden? Benim sistemimi benimsemiş. Onun için sorun yaşamadım.
- T15: Veli ilişkilerinde, veliyle birebir görüşüyoruz. Veliyi mümkün olduğu kadar okula çağdırmaya çalışıyoruz.

6.2.3. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Dile İlişkin Bulgular (Findings related to Language that Teachers have Developed to Solve the Problems)

Şekil 3'de dil teması incelendiğinde bu temanın; Oyunla Öğretim, Türk Öğrencilerle Etkileşim, Yabancı Dil Bilen Eğitici, Komisyon Kurma Müzikle Öğretim, Materyal ve Hazırlık Sınıfı gibi çeşitli alt temalarının olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin okulun ilk yıllarında böyle çok kültürlü bir ortamda dil sorunuyla karşılaştıklarında çözüme yönelik bazı çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Öğretmenler birinci sınıf dışında gelen ve dil sorunu olan öğrencileri gün içerisinde normal ders dönemleri dışında bir sınıfa toplayarak değişik branş öğretmenleri tarafından ekstra ders verdikleri görülmektedir. Yani bir tür birleştirilmiş dil sınıfı. İlk etapta uygulanan bu çalışmadan vazgeçilmiş öğrencinin sınıfta arkadaşlarıyla iletişim içinde olması tercih edilmiştir. Bunun nedeni öğrencilerde dil ve buna bağlı anlama sorunlarından kaynaklandığı söylenebilir. Bu yapılan çalışmada dil bilen öğretmenlerin çocuklara kolaylık sağladığı belirtilmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin dil gelişimi için bu öğrenciler Türk ailelerin evlerine gönderilmek suretiyle Türkçelerini geliştirme yoluna gidildiği görülmektedir. Bunun doğru bir çalışma olduğu söylenebilir. Çünkü yabancı veya ikinci bir dil öğrenilirken ikinci dille temas ne kadar fazla olursa dil o derece daha iyi gelişir. Çakır, (2003:52) çok kültürlü ortamlarda ebeveynlerinin çocuklarına verdikleri anadili eğitiminin yanısıra, onları mümkün olduğunca erken yaşta ikinci dil konuşulan ortamlara sokmaları gerektiğini; çünkü bu durum çocukların Almancayı ikinci dil olarak edinmelerini, mevcut dil bilgilerinin pekiştirilmesini sağlayacağını; okul başarılarına da olumlu yansıtacağını söylemektedir.

- T4: Her gün iki saat üç saat kendi aramızda şey yapıyoruz. Bir de haa! Daha sonra bu şeyi kaldırdık. Sadece bir Türkçe sınıfı

olayını kaldırdık. fark ettik ki çocuk sınıfta ne kadar çok kalırsa, o kadar çabuk öğreniyor. Bir de onu fark ettik.

- T4: Biz ilk yıllarda TÖMER'in Türkçe Öğreniyorum adlı bir kitabını kullandık. Fakat şimdi bu sene yeni bir kitap kullanıyoruz. Dilko'nun galiba. İlk Mehmet Hengirmen'in yazdığı TÖMER'in kitaplarını kullandık. Yıllarca onun kitaplarını kullandık.
- T3: Zaman zaman bireysel olarak yaptığımız derslerde şarkılarda öğrettik. Mesela, "Bak Postacı Geliyor" en sevdikleri şarkıydı. Onlar "Bak Postacı Geliyor" diye söylerdi.
- T5: Ama öğretmenin biraz dil yeterliliği olunca, yabancı dil yeterliliği olunca, bu çocuklara kolaylık sağlıyor.
- T10: Şimdi eve gidiyorlar. Evde izledikleri televizyon kanalları işte İngiliz kanallarını izliyorlar. Yine kendi izledikleri diziler, radyo açıyorlar kendi müzikleri, çevrelerinde oturdukları sitede işte bir araya geldikleri insanlar yine yabancı insanlar.
- T8: Biz Milli Eğitimi, biz. .bilmiyorum. Clowee her gün, haftada sekiz, on ya da on iki saat, yalan olmasın saatleri... yabancı öğrencilerle Türkçe çalışıyorlar. Bunların haftalık belli bir Türkçe saatleri var, dersleri.

Eğitim öğretim sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili sorunla karşılaşıldığında komisyon toplanarak çözüm çalışmaları yapıldığı belirtilmektedir. Öğretim aşamasında özellikle birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda T8 tarafından uygulanan "oyunla ve müzikle" yöntemiyle öğretim yapıldığı görülmektedir. Aynı zamanda ders esnasında oluşan bazı olumsuzluklar fırsat eğitimi ve değişik aktivitelerle daha eğlenceli hale getirildiği görülmektedir. Bu eğitim öğretimi sıkıcılıktan, tekdüzelikten kurtaran olumlu bir çalışma olduğu söylenebilir. Zira oyunlarla öğretimin çok faydaları vardır.

Oyunla öğretimin bazı yararlarını Kim'den, (1995) aktaran, Gömleksiz, (2002:182) şöyle vermektedir:

- Oyunlar bir dil sınıfında rutin ders işlemenin dışına çıkmayı sağlar.
- Güdüleyicidir.
- Bir dil öğrenmek çok çaba harcamayı gerektirir. Oyunlar öğrencinin dil öğrenmeye dönük çabalarını destekler ve kolaylaştırır.
- Oyunlar konuşma, yazma, dinleme ve okuma gibi değişik becerileri uygulama fırsatı sağlar.
- Öğrencilerin karşılıklı etkileşimde ve iletişimde bulunmalarını sağlar.
- Dil kullanımında anlamlı bir yapı oluşmasına katkıda bulunur.

Yine Gömleksiz, (2002) oyuna dil öğretim ile ilgili 2001-2002 eğitim öğretim yılında Elazığ İli il merkezinde Özel Bilkent Lisesinde 6-A ve 6-B sınıflarıyla İngilizcede Simple Present Tense ile PresentContinuousTense'in öğretiminde geleneksel yöntem ile oyunlarla öğretimin öğrenci başarısı üzerinde etkisini karşılaştırmalı bir biçimde ortaya koymanın amaçlandığı deneysel bir çalışma yapmıştır. Deneysel araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

Oyunların İngilizce öğretiminde kullanılması, öğretmenler ve öğrenciler açısından çeşitli yararlar sağlamaktadır. Asıl amacı bireyleri eğlendirmek olan oyun, yabancı dil öğrenmede öğrenilen konuyu pekiştirmesi, öğrenci için daha rahat ve keyifli bir öğrenme ortamı oluşturması bakımından bilginin daha kolay edinilmesini ve daha kalıcı olmasını sağlar. Bu araştırma ile de böyle bir sonuca ulaşılmıştır. Öğrencinin öğretim sürecine aktif katılımı sağlanmakta,

hatta öğrenci bir sınıf ortamında olduğunu bile zaman zaman unutmaktadır. Öğrenme ortamındaki bu rahatlık, öğrencinin dersi daha fazla benimsemesini ve buna bağlı olarak daha başarılı olmasını sağlamaktadır. Bu durum araştırma kapsamında bulunan deney ve kontrol gruplarına programın başlangıcında ve bitiminde uygulanan öntest-sontest puanlarının karşılaştırmalı bir şekilde yapılan analizleri ile ortaya konmuştur. Buna göre oyunla İngilizce öğretimi, öğrenci için daha etkili ve başarılı bir öğrenme ortamı oluşturmuştur. Bu öğrenci başarısı açısından daha olumlu ve yararlı sonuçları beraberinde getirmiştir.

Bu deneysel çalışma bu okulda uygulanan oyunla öğretimi desteklemektedir. Zaten çocuğun dünyası oyundur. Oyunla öğrenmeler çocuğa daha çok hitap eder. Yaparak yaşayarak öğrenir.

- T8: Oyun. Her şey oyun. Bu bir-üçte oyunu oynatacağın, kendini sevdireceğın, ondan sonra kraliçe sensin sınıfta. Ne dersin onu yapıyor çocuk. Tabii dört beşte sıkıntı var. "Öğretmenim oyun oynamayacak mıyız", diyor. "Tamam hadi yazın, bir oyun oynayalım. Şarkı yazın, şarkı söyleyelim". Mesela benimkiler inanılmaz şarkı yazıyor. Ritim vuruyorlar falan(ritim tutar gibi ellerini bir birine vurdu).Her hangi bir konuda şarkı yazıyorlar.
- R: Bunlara kendi ana dilimizi öğretmede ne tür, gerçi sizin okul biraz çalışma yapmış bu konuda. Ana dilimizi öğretmede ekstra nasıl bir çalışma yapılabilir? Mesela sizin okul ekstradan Türkçe dersi koymuş.
- T8: Ben ilk sene geldiğimde onların dersine girdim. Türkçe dersine. Ben İngilizceyi nasıl öğrendiysem, onlara da Türkçeyi aynı şekilde öğretmeye çalıştım. Baktım olmuyor. Çünkü Türkçe onlar için daha anlaşılabilir bir dil. Şarkı yazdırdım onlara, bir şeyler yaptım.

6.2.4. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Öğrenci Seçimine İlişkin Bulgular (The Findings of Teacher Selection of Students Who Are One of the Solutions to the Solution of the Problems)

Öğretmenlerden T4 ilk yıllarda okullarına gelen yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili çok fazla sorun yaşadıklarını ve bu sorunlara ne tür çözüm yolları geliştireceklerini tam olarak bilmedikleri için gelen öğrencileri artık kabul etmeme yoluna gittiklerini belirtmektedir. Bunun nedeni ülkemize 2000'li yıllarda yoğun bir yabancı akışı ve mülk alımı sonucu buralarda yabancıların ikamet etmeye başlamaları ve oluşan çok kültürlü ortamlarda çok kültürlü eğitimin nasıl yapılacağına tam olarak bilinmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Zira çok kültürlü ortamlarda eğitim ancak bu ortamların çok kültürlü eğitime göre hazırlanmasını gerektirir. Çocuğun okula kabul edilmemesi demek, eğitim dışına atılması demektir. Bu da hem birey hem de toplum açısından olumsuz durumlara neden olur.

- T4: Hatta daha sonra şöyle bir karar aldık. Mesela altıncı sınıfta geliyorsa öğrenci, o öğrenciyi almıyorum diye bir karar bile aldık. İlk 1-2-3-4 v3 5. sınıfta çok sorun yaşamadık. Ama yine de yaşı biraz. Böyle bir çözüm ürettik fakat, yine de büyük yaştakilerle çok zorlanınca , 6., 7. sınıflara gelen öğrencileri almamayı tercih ettik.

6.2.5. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Öğrenci-Öğretmen Etkileşimine İlişkin Bulgular (Findings related to the Student-teacher Interaction, one of the Solutions Teachers have Developed for Solving The Problems)

Şekil 3'de öğretmenlerin geliştirdiği bir diğer çözüm yolu öğrenci öğretmen iletişimidir. Öğretmenlerin bireyler arasında çok önemli olan iletişim ile ilgili alışmalar yaptıkları anlaşılmaktadır. Bunun söz, davranışlarla ve etkinliklerle yaptıkları görülmektedir. Onları motive edecek sözler, başarılarını takdir ve oyun yoluyla etkileşime girme çalışmaları yapılmıştır. Bununla ilgili örnek konuşmalar aşağıda verilmiştir.

- T3: Bir de sıcak davranış. Okulumuzda onlara sıcak davranıyorduk. Onları kabullendiğimizi onlara bir şekilde belli ettiriyorduk. Dokunarak, ya da başarılarını överek "bu gün ne kadar iyisin, ne kadar ilerledin, beni şaşırtıyorsun", diye. Bu gibi motive edici sözleri kullanmak, onların kendini daha iyi hissetmesini sağlıyordu.
- T8: Bende birinci sınıfta iki hatta üç tane saf anne baba İngiliz olan öğrenci vardı. Fakat bu çocuklar inanılmaz bir şekilde iki üç ay içerisinde adapte oldu. Yaş büyüdükçe adaptasyon sorunu başlıyor. Yaş küçükken çocuklar her dilde anlaşabiliyorlar.

6.2.6. Öğretmenlerin, Sorunların Çözümüne Yönelik Geliştirdikleri Çözüm Yollarından Biri Olan Okul Aile İletişimine İlişkin Bulgular (Findings related to School Family Communication, one of the Solutions Teachers have developed to solve the Problems)

Şekil 3'de öğretmenlerin ve okulun sağlıklı ve etkili bir eğitim süreci ve okul ve veli kaynaşması için bazı aktiviteler düzenledikleri görülmektedir. Okulda çıkan sorunların çözümünde ve çıkabilecek sorunların engellenmesinde sağlıklı bir iletişimle olur. Bu anlamda velilerle ilgili yapılan kaynaşma ve iletişim çalışmalarının uygun ve yararlı olduğu söylenebilir. Çelenk (2003) okul-aile dayanışmasının öğrencinin başarısı üzerindeki etkiyi bu konuda yapılan araştırma ve inceleme bulgularının ışığında ele almak ve okul-aile işbirliğinin sağlanmasına yönelik öneriler geliştirmek amacıyla yaptığı araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

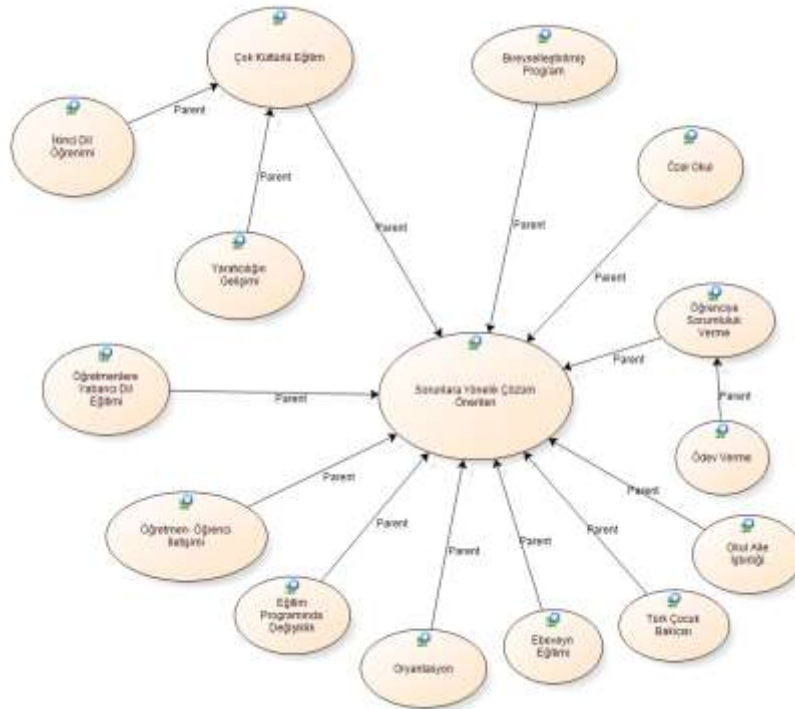
- Eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen çocukların okul başarıları daha yüksek bulunmuştur.
- Aile bakım, şefkat ve korumasının okul başarısının yükselmesinde önemli bir faktör olduğu ve koruyucu aile yanında kalan çocukların eğer uygun şefkat ve kurumu sağlandığı takdirde başarılarının yükseldiği,
- Okul ile ortak program üzerinde görüş birliği içinde düzenli iletişim içinde bulunan, bu ortak anlayış içinde çocuğuna eğitim desteği sağlayan velilerin çocuklarının okul başarılarının daha da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.
- T3: Bizim bir de her yıl dostluk günümüz oluyor. Haziran ayında. Bu ayın 15'inde yine var. Yabancılar, Türkler herkes kendi yöresine, kendi bildiği yemekleri hazırlıyor. Akşamüstü saat beş gibi stant hazırlıyoruz. Her veli getirdiği yemeği soruyor. İşte Avusturalya kurabiyeleri, işte ne bileyim İngiliz pastası, Alman keki derken bizim Türklerin kısırı, dolması; bu arada bütün veliler bir arada bir birlerini yemeklerinin tadına bakıyor ve

böylece damak tadımızı da paylaşmayı öğrendik. Tekne gezileri yapıyoruz onlarla.

- T3: Sevindirici ve güzel olan, ben bundan çok gurur duydum. Page ve Jasy'nin ailesi şunu söylemişler: Türk kültürüne bayılıyoruz.
- T11: Biz beraber halaylar çekeriz. Bu arada İsveç Kurabiyeleri. İsveçli velimiz vardır. Onun kurabiyeleri. Anzak Kurabiyeleri vardır.
- T3: Bir de şey yaptık. İlk zamanlar bizde her gün bir çözüm yolu aramaya çalıştık bu iş için. Şöyle bir karar verdik: Tüm öğrenciler, yabancı uyruklu öğrencileri hafta sonu evlerine misafir ettiler, konuk ettiler. Böylece hem Türk aile kültürünü, yemeklerine, yani kaynaşmayı öğrettik. Sonra Türk çocukları yabancı ailelerin evlerine gittiler. Onların yeme şekilleri, yaşam şekilleri, kültürleri hakkında bilgi sahibi oldular. Bizim okulun çocukları şu an çok kültürlü diyebiliriz. Şu an anne baba yabancı olan öğrencilerimiz az sayıda olsa ada; anne ya da babadan biri yabancı, diğer Türk olan çocuk sayımız çok fazla. Ben kendi sınıfımda geçen gün bir düşündüm şöyle, bir baktım ki sınıfın yarısı anne Türk, ya da baba Türk ya da anne-baba yabancı.
- T8: Dili de öğreniyor. Size saygı duymayı da öğreniyor. Anneyi çeke çeke okula da getiriyor. Anneyi size getiriyor.

6.3. Öğretmenlerin Çözüm Önerilerine İlişkin Bulgular (The Findings About Teacher's Solutions Suggestion)

Bu bölümde öğretmenlerin sorunların çözümünde ne tür çözüm yollarının etkili olacağıyla ilgili sorulan soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda tespit edilen çözüm önerilerine ilişkin bulgular Şekil 4'de verilmiştir. Bulgular şekil ve örnek konuşmalar doğrultusunda yorumlanmıştır.

Şekil 4. Öğretmenlerin sorunların çözümüne ilişkin çözüm önerilerine ilişkin bulguların gösterimi
(Figure 4. The Display of findings about the solution suggestion of teachers)

6.3.1. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Ebeveyn Eğitime İlişkin Bulgular (Findings of Parent Education that Teachers are One of the Solution Suggestions)

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin bu sorunların çözümüne yönelik bazı çözüm önerilerinde buldukları görülmektedir. Bunlardan birisi ebeveyn eğitimidir. Anne babanın bilinçli olması sorunların çözümünde kolaylık sağladığı belirtmektedirler. Velinin eğitilmiş olması eğitim öğretim sürecinde karşılaşılan sorunların çözümü için önemlidir. Aşağıda örnek konuşmalar verilmiştir.

- T4: Şimdi aslında düşündüğümüz zaman, aslında bence anne ve babanın bilinçli olması bir şekilde en önemli nokta o.
- T5: Anne-baba bilinçli olması sorunun çözümünde yüzde doksan yardım edecek
- T4: Evet anne-baba bilinçliyse belli bir sonuca başarıya varılıyor.
- T8: Yani aile düzgünse Türk, İngiliz fark etmiyor Anne baba çocuğun başındaysa ve bir takım şeyler ortak paylaşılıyorsa o çocuklarda hiç sıkıntı olmuyor.

6.3.2. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Çok Kültürlü Eğitime İlişkin Bulgular (Findings related to Multicultural Education, One of the Solution Proposals of Teachers)

Şekil 4'de öğretmenler çok kültürlü ortamlarda eğitime yönelik dil öğrenimini ve yaratıcılığın geliştirilmesini bir çözüm yolu olarak görmüşlerdir. Örnek ifadeler aşağıdadır.

- T8: O çocuklar daha yaratıcı. Yani Türk öğrencilerle yabancı öğrencileri ben kıyasladığım zaman çok şanslı buluyorum kendimi. Sekiz yıllık meslek hayatımda ben yabancı uyruklu öğrencilerden öğrendiğim hiç bir şey öğrenmedim. Çok enteresan, ilk geldiğimde sınıfım yoktu. Çocuklar uzay falan mekiği çiziyorlardı. Yabancı öğrenciler çizip veriyorlar falan, ama çok detaylarına kadar. Daha sonrasında işte sınıfta, sınıfımı çok beğeniyorum ben çok paylaşımcı bir sınıf. Yabancı öğrenci ağırlıklı bir sınıftı benimki. Melez öğrenciler de var, safkan İngilizler de var, Türkler de var. Dil öğrenimine çok büyük katkıları oldu Türk öğrenciler için. Yabancı öğrencilerin yaratıcılığı, yaptıkları ödevler diğer öğrencilerin ufkunu geliştirdi. Ve ben öğretmen olarak çok güzel şeyler öğrendim.
- T8: Yani bu ve bunun gibi bir sürü şeyleri var, çok farklılıkları var mesela. Siz bir şey anlatıyorsunuz, çocuk öyle bir noktadan size soru soruyor ki siz "Allah Allah ben de düşünememiştim bunu", diyorsunuz. O çocukların inkar edilmez bir hayal güçleri, inkar edilemez bir yaratıcılıkları ve uyumları var.

6.3.3. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Bireyselleştirilmiş Programa İlişkin Bulgular (Findings related to Individualized Programa, One of the Teachers' Solution Proposals)

Şekil 4'de öğretmenler çözüm önerisi olarak bireyselleştirilmiş programın çözüm yollarından biri olacağını düşünmektedirler. Aşağıda örnek konuşmalar verilmiştir.

- T5: Bir özel okulda, işte bizim yaptığımız gibi o çocuğa boş zamanlarında, uygun düşen derslerde öğretmen arkadaşlar planlarını programını ona göre yapar.
- T13: Birleştirilmiş sınıf uygulamaları gibi yani yaş grubu farklı olsa da çocuklar tek bir sınıfta toplanıp bir özel

sınıfta onlara yönelik bir çalışma yapılabilir. Yani hepsini tabii iç içe koymak doğru olmaz ama en azından yaşları yakın olanlar için yapılabilir. İkinci kademe için farklı bir uygulama olur, 1-2-3'ler için farklı bir uygulama, dört beşler için farklı bir uygulama yapılabilir.

6.3.4. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Oryantasyona İlişkin Bulgular (Findings of Teachers' Orientation as One of the Solution Proposals)

- T5: Oryantasyon çalışmasının çevreye, okula uyumlarına katkı sağlayacağını belirtmiş ve oryantasyon çalışmalarını önermiştir.
- T5: Okuldaki sorunlar, çevreyle, okul başarısı, okula uyumu ve çevredeki yaşantıları, işte bizim kültürü tanınmaları. Mesela nerde vardı. Didim'de vardı, Ortaca'da vardı. Bunları bir belgeselde izledim.

6.3.5. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Öğretmen Öğrenci Etkileşimine İlişkin Bulgular (Findings related to Teacher Student Interaction, One of the Solution Proposals of Teachers)

Öğretmen öğrenci iletişiminin geliştirilmesini önermiştir. Örnek konuşmalar aşağıda verilmiştir.

- T5: Çocuk gelirken bir denklik belgesi getirecek tabii bir yerden. Bu denklik belgesiyle diyelim bir yere gitti kayıt yaptırdı. Bundan sonraki sürece bakalım mesela. Bir sınıfa verdiler. Sözelimi altıncı sınıfa başladı. Çocuk oturdu hiç dil yeterliliği yok. Dersi anlama yok, derse katılma yok, dersi takip etme yok, arkadaşlarıyla iletişimi yok, öğretmeniyle iletişimi yok. Yani okuldaki hiçbir şeyle ilişkisi yok. Yani bütün her bir şey duvar. İşte ne yapar okul ona, yani devlet okulu olsa ne yapar; Ekstra bir öğretmen olmaz devlet okulunda.
- T7: Bir kere sağlıklı iletişim kurulsun.

6.3.6. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Özel Okula İlişkin Bulgular (Findings Of Teachers' Special School, One Of The Solution Suggestions)

Bazı katılımcılar ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları sorunların daha etkin çözümü için özel okulları önermektedirler.

- T4: İşin açıkçası bir özel okulda daha şanslılar. Tabii sadece bizim özel okulda değil, bütün özel okullarda daha şanslı oluyorlar.
- T6: Özel okullarda daha şanslı oluyor bu tür öğrenciler.

6.3.7. Öğretmenlerin Çözüm Önerilerinden Biri Olan Öğrenciye Sorumluluk Vermeye İlişkin Bulgular (Findings related to The Lack Of Responsibility For Students Who Are One of The Teachers' Solution Proposals)

T8 adlı katılımcı öğrenciye sorumluluk verilmesini önermektedir. Ödev olmalı bence. Yani çocuk okulda oyun da oynamalı ama ödevini de yapmalı. Bir yerde oyunu öğrenirken sorumluluğunu da yapmayı öğrenmeli. Onlarda kesinlikle böyle bir sıkıntı var. Ödevlerini yaptırıyorlar ama saat dokuz (21:00) olduysa kesinlikle nerde kalırsa kalsın "sen dokuzda yatacaksın" , bitti. Çocuğun ödevi varmış, gezmeye gitmiş, bütün hayatları onlara göre endekslenmiş.

6.3.8. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Okul Aile İşbirliğine İlişkin Bulgular (Findings from Teachers' School Collaboration, One of the Solution Suggestions)

T10 ve T14 okul aile işbirliğinin çözüme katkı sağlayacağını söylemiş ve öneride bulunmuştur.

- T14: Aynı şekilde Türkçe öğrenmedikleri sürece, ya daha sık veli ziyareti olursa. Ayrıca diğer veliler. Sadece İngilizler, İngilizlerle değil de biraz da Türk ailelerle daha çok görüşürlerse, sosyal aktivitelere birlikte fazla katılırlarsa, çocuklardan çok bir birleriyle kaynaşırlarsa sorun haliyle kalkacaktır.
- T: 10 Ama bizim işte okul müdürü eşliğinde, başkanlığında veliyi çağırıyoruz. Uzun uzun saatlerce toplantılarımız oluyor. Bire bir. Anneyle tek, babayla tek, sonra anne-baba ve çocukla birlikte. Yani siz Türkiye'de yaşamayı düşünüyorsanız, ne kadar paranız olursa olsun, bir de şöyle bir eğitim almanız gerekiyor.

6.3.9. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Eğitim Öğretim Programında Değişikliğe İlişkin Bulgular (Findings related to the Changes in the Curriculum of Teachers, One of the Solution Proposals)

T13, T14 ve T15 eğitim ve öğretim programında yapılacak değişikliklerin yararlı olacağı önerisinde bulunmuşlardır.

- T15: Onun dışında, müfredat biraz bunlara göre farklılaştırılabilir. Mesela işte Din Kültürü dersi zaten zorunlu değil o. İşte Sosyal Bilgiler, İnkılap Tarihi daha evrensel değerler verilir. Mesela kendi tarihinden bahsedilir. Bir İngiliz'e İngiliz Tarihi anlatabilirsin. Yani tarih dersinde İngiliz' somutlaştırmak için İngiltere'de yaşanan savaşları, o İngiltere'nin Tarihi'ni, yakın geçmiş tarihini anlatırsın, hangi bölgeden geldiyse.
- T15: Ya biz yeni eğitim programı ve evrensel eğitim değerlerini yakaladığımız zaman bence sorun olmayacaktır.
- T13: Aynı. Bir kere dil öğrenilmeden bir şey olmuyor yani. Türkiye'de yaşayan, Türk okuluna gelip burada Türkçe bilmeden bir şey yapmak mümkün değil. Dil sorununun öncelikli olarak çözülmesi lazım.
- T15: Mesela İngilizceyi daha iyi anlıyor çocuk. İngilizce konuştuğu zaman daha çok hoşuna gidiyor.

6.3.10. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Türk Çocuk Bakıcısına İlişkin Bulgular (Findings related to the Turkish Child Carer Who is One of the Teachers' Solution Suggestions)

T15 Dil gelişimi için Türk bakıcı önermektedir.

- T15: Tavsiyede bulunabiliriz mesela. Türk bir bakıcı tutsun. Yani çalışıyorsa Türk bir bakıcı tutsun. En azından ondan.

6.3.11. Öğretmenlerin, Çözüm Önerilerinden Biri Olan Öğretmenlere Yabancı Dil Öğretimi İlişkin Bulgular (Findings related to Teaching Foreign Language to Teachers Whose Teachers are one of the Solution Proposals)

T12 ve 15 öğretmenlere yabancı dil öğretilmesinin yararlı olacağını belirtmektedirler. Çok kültürlü ortamlarda iletişim için yabancı dilme bir gereksinimdir. Bu bölgelerde çok kültürlü ortamlarda görev alacak öğretmenlere yabancı dil öğretimi yapılabilir.

- T12: Onlara böyle İngilizce bilen öğretmenler. Bizi yetiştiresin devlet. Bize İngilizce öğretsin. Benim buna ekonomim yetmiyor. İki çocuğumu okutacağım diye uğraşıyorum, maaşım şuydu, buydu, oydu yetmiyor yani. Benim bu masrafımı üstlensin, bana dil öğretsin, beni yetiştiresin, ne bileyim.
- T15: Ben mesela Turizmle ilgileniyorum. Biraz çalışıyorum. Aşağıda boş zamanlarımda kayınım var ona yardım ediyorum. "Ben üniversite mezunuyum, öğretmenim" diyorum. Ve benim İngilizcemi duyunca, adam bana diyor ki "Sen nasıl üniversite mezunusun ?" Yani diyor "bu nasıl bir üniversite yani. Sen, mesela İngilizce dünyanın dili olmuş ve sen niye bu yarım yamalak bir İngilizceyle konuşuyorsun?" Yani öğretmenler yetiştirilirken İngilizce yani dünyanın dili olmuşsa, bunu biz de kabul etmişsek bunun eğitimini vermek zorundayız. Bu bölgelerde özellikle.

7. SONUÇLAR (RESULTS)

Yapılan araştırma sonucuna göre öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili bazı sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu sorunlar: Aile, eğitim sistemi farkı, yaş, dil ve kültürel sorunlar şeklindedir.

- Öğretmenlerin karşılaştıkları bu sorunların çözümüne yönelik bazı çalışmalar yaptıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, çok kültürlü ortamlara göre planlama, velinin desteği, kültürel kaynaşma, Türkçe öğretimi, öğrenci seçimi ve öğrenci-öğretmen etkileşimi gibi çalışmalar yaptıkları tespit edilmiştir.
- Öğretmenler sorunların çözümüne yönelik ise; ebeveyn eğitimi, çok kültürlü eğitim, bireyselleştirilmiş program, oryantasyon, öğretmen öğrenci etkileşimi, özel okul, okul aile işbirliği, eğitim programında değişiklik ve Türk çocuk bakıcılığı gibi önerilerde bulunmuşlardır.
- Öğretmen, örnek konuşmaları ve şekillere göre yabancı uyruklu öğrencilerin, dil, anlama güçlüğü, kendini ifade etme, eğitim sistemi farkından kaynaklanan durumlar, Türkçe öğretimi ve öğrenimi uyum, okul aile iletişimsizliği ve rehberlik gibi konularda sorun yaşadıkları tespit edilmiştir.

8. ÖNERİLER (SUGGESTIONS)

- Yabancı uyruklu öğrencilere Türkçe öğretimi ile ilgili kurslar açılabilir. Ekstra Türkçe dersleri verilebilir. Türkçelerini geliştirmeleri için öğrencilerle kaynaşmalarını sağlamak ve kültür kaynaşması amaçlarıyla çeşitli aktiviteler ve ev ziyaretleri yapılabilir.
- Etkili bir eğitim-öğretim süreci için okul aile iletişimi çok önemli olduğu için velilerle etkili bir iletişimin sağlanması ve işbirliği için çeşitli günler ve etkinlikler düzenlenebilir.
- Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili televizyon programları yapılabilir. Türkçelerini geliştirmeleri için sadece kendi dillerindeki yayınları değil, Türkçe televizyon yayınlarını izlemeleri gerektiği üzerinde durulabilir.
- Değişik ülkelerden gelen öğrencilerin sosyal ve kültürel olarak kaynaşmalarını sağlayacak kültür merkezleri açılabilir. Bu merkezlerde sayesinde öğrencilere Türkçe öğretimi yapılabilir. Çok kültürlü ortamların gerektirdiği sevgi, saygı ve hoşgörü ortamları bu sayede yaratılabilir.
- Yabancıların çoğunlukta olduğu ve turizm yerlerine yabancı dil bilen öğretmen veya rehber öğretmenler atanabilir veya öğretmenlere yönelik yabancı dil dersleri verilebilir. Bu sayede

okul aile iletişimi daha rahat sağlanabilir. Bu sayede yabancı uyruklu öğrencilerin okula uyumunda, sorunların belirlenmesinde, çözüm yolları üretilmesinde ve gerekli koordinasyonun sağlanmasında dil bilen öğretmen veya rehber öğretmenlerden yararlanılmış olacaktır.

- Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarıları üzerine araştırmalar yapılabilir.
- Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlara ilişkin nicel araştırmalar yapılabilir.

NOT (NOTE)

Bu çalışma Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak yapılmıştır

KAYNAKÇA (REFERENCES)

- Ağaçasapan, A., (2002). Dil Üzerine, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 2, Eskişehir.
- Aksan, D., (2003). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, Türk Dil Kurumu Yayınları, No:439, Ankara.
- Aslanargun, E., (2007). Okul Aile işbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışması, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:18, Sayfa:119-135.
- Bahar ve Diğerleri, (2007). Türkiye’de Yerleşik Yabancıların Türk toplumuna Entegrasyonu: Sorunlar ve Fırsatlar SOBAG-105K091-TÜBİTAK Projesi.
- Belet, Ş.D., (2009). İki dilli Türk öğrencilerinin Ana Dili Türkçeyi Öğrenme Durumlarına İlişkin Öğrenci, Veli ve Öğretmen Görüşleri (Fjell İlköğretim Okulu Örneği, Norveç), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:21, Sayfa:71-85.
- Beydoğan, H.Ö., (2006). Ailelerin Eğitim Öğretim Sürecine Katılımına Yönelik Modeller ve Yaklaşımlar. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 75-90.
- Ceyhan, E., (2007)Yabancı Dil Öğretimi Teknolojisi, MORPA Yayınları. Ankara.
- Cirik, İ., (2008). Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:34, Sayfa:27-40
- Çakır, M., (2003). Almanya’daki Çok Kültürlü Ortamlarda Türkçenin Anadili Olarak Kullanımı, Sosyal Bilimler Dergisi, 2002-2003.
- Çelenk, S., (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması, İlköğretim Online. 2(2), 28-34.
- Dolunay, S.K., (2005). Türkiye’de ve Dünyadaki Türkçe Öğrenme Merkezleri ve Türkoloji Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül, Denizli.
- Durak, E., (2006). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bağlamında Avrupa Ortak Dil Kriterleri Sorunsalı, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Bilim Dalı, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ekiz, D., (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Fergeson, L., (2008). Çok Kültürlülüğe Giriş, Future World Center, ISBN:978-9963-677-33-7.

- Gömleksiz, M.N., (2002). Oyun İle İngilizce Öğretiminin Uygulanması ve Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:14, Sayfa:179-195
- Gül, V. ve Kolb, S., (2009). Almanya'da Yaşayan Genç Türk Hastalarda Kültürel Uyum, İki Kültürlülük ve Psikiyatrik Bozukluklar, Türk Psikiyatri Dergisi, 20(2), 138-143.
- Güleriyüz, H., (2002). Türkçe Okuma Yazma Öğretimi, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 6. Baskı.
- Güney, A., (2009). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Algılanan Aile Yapısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Haznedar, B., (2003). Türk Eğitim Sistemi'nde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları, Özyurt Matbaacılık. İstanbul.
- Haznedar, B., (2003). Türk Eğitim Sistemi'nde Yabancı Dil Eğitimi ve Kalite Arayışları, Özyurt Matbaacılık. İstanbul.
- Kavcar, C., (1998). Türkçe Öğretimi ve Sorunları, TÖMER Dil Dergisi, sayı:65, Ankara, TÖMER Yayınları.
- Milli Eğitim Dergisi, (2005). Avrupa Dil Projesi ve Türkiye Uygulaması, sayı:167, yıl:33-Yaz.
- Polat, S., (2009). Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Eğitime Yönelik Kişilik Özellikleri, International Online Journal of Educational Sciences, 1(1), 154-164.
- Senemoğlu, N., (2007). Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. Düzenlenmiş Yeni Baskı Gönül Yayıncılık, Ankara.
- Solso, R., Maclin, M. ve Maclin, O., (2009). Bilişsel Psikoloji: Cognitive Psychology, (Seventh Edition) Pearsonb Allyn And Bacon, USA, İstanbul Kitabevi, İstanbul.
- Şah Taban, H., (2010) İlköğretim Okulu I. Kademe Öğrenci Velilerinin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tarcan, A., (2004). Yabancı Dil Öğretim Teknikleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Turan, M. ve Diğer., (2010). Öğretmen Ev Ziyaretlerinin Öğrenci, Okul Başarısına ve Tutumuna İlişkin Öğretmen Görüşleri, 9'uncu USOS, Elazığ.
- Yağmur, K. ve Diğer., (?). Yabancılara Türkçe Öğretimi, Batı Avrupa'da Anadili Türkçe Olan Öğrencilere Türkçenin İkinci Dil Olarak Öğretimi ve Kurumsal Sorunlar, Anı Yayıncılık. Ankara.
- Yazıcı, Z. ve Temel, F., (2007). İki Dilli ve Çok Kültürlü Ortamda Yetişen Çocuklar İçin Anadilinin Gerekliliği. Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi. Cilt:622, ss:495-505.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H., (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, K., (2010). Raising The Qualitative Research, İlköğretim Online, 9(1), 79-92.